

Årsredovisning 2020

Innehållsförteckning

Generaldirektören har ordet	3
Om Rättsmedicinalverket	5
Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp	6
Resultatredovisning	7
Rättsgenetik och rättskemi	8
Rättsmedicin	16
Rättspsykiatri	31
Kompetensförsörjning	42
Säkerhet och lokaler	44
Övrig återrapportering	47
Kostnader och intäkter per verksamhetsområde	51
Finansiell redovisning	54
Sammanställning över väsentliga uppgifter	54
Resultaträkning	55
Balansräkning	56
Anslagsredovisning	57
Tilläggsupplysningar	58
Noter	61
Tabell- och figurförteckningar	68
Årsredovisningens undertecknande	70

Generaldirektören har ordet

Rättsmedicinalverket är en expertmyndighet inom rättsväsendet. Vi är den medicinska länken i rättskedjan och ger svar på många av rättsväsendets svåra frågor. Under 2020 har myndigheten fortsatt att tillhandahålla bedömningar och analyser av god kvalitet och med korta handläggningstider.

Ärendeinflödet till myndigheten har inte annat än undantagsvis påverkats av pandemin. Begäran om rättsgenetiska analyser har minskat, framför allt som en följd av betydligt färre ärenden från Migrationsverket och kommuner. Å andra sidan fortsätter ökningen av ärenden om rättskemiska analyser från Polismyndigheten, exempelvis har analyser i rattfylleriärenden ökat med tio procent och i ärenden om grova våldsbrott med drygt 20 procent. De rättstoxikologiska yttrandena har ökat med hela 24 procent.

Antalet dödsfall som avsiktligt vållats av annan, alltså mord eller dråp, har ökat med cirka 47 procent. Dessa fall är mer resurskrävande för myndigheten, bland annat utförs obduktioner vid stark brottsmisstanke av två rättsläkare i stället för en.

Under åren 2017–2019 ökade antalet rättspsykiatriska undersökningar kraftigt. För 2020 kan konstateras att ökningen avstannat, och antalet minskade något i förhållande till föregående år. Utredningarna måste utföras inom vissa lagstadgade tidsfrister, och trycket på verksamheten har varit fortsatt högt. En tydlig indikation på det är att antalet anstånd och försenade intag rörande häktade personer på grund av platsbrist ökade med drygt 50 procent. Även om det totala antalet undersökningar minskat något har det periodvis under året varit fullbelagt varför nya intag inte kunnat göras inom den lagstadgade tidsramen.

Rättsmedicinalverket är en myndighet med en hög grad av expertkunskap. Från det gångna året finns flera exempel där denna kompetens använts för utveckling av verksamheten. Ett exempel är nya metoder för DNA-identifiering som ger möjlighet att spåra personer genom släktforskningsdatabaser trots att referens-DNA saknas, något som under året ledde till avslut i ett 16 år gammalt, uppmärksammat mordfall.

Myndigheten hanterar stora mängder känsliga personuppgifter, och det är av avgörande betydelse att informationen är säkrad mot intrång och förvanskning. Rättsmedicinalverket arbetar kontinuerligt och fokuserat på att stärka informationssäkerheten genom tekniska, organisatoriska och metodmässiga åtgärder.

Myndigheten har under 2020 återigen bidragit med viktiga pusselbitar i det svenska rättssamhället.

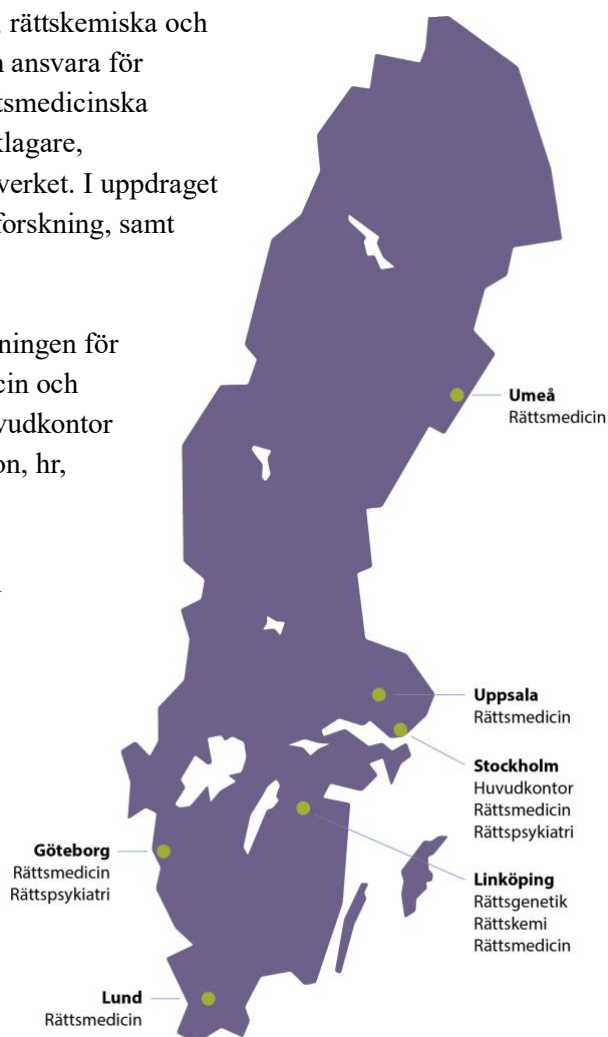
Stockholm i februari 2021

Lars Werkström, generaldirektör

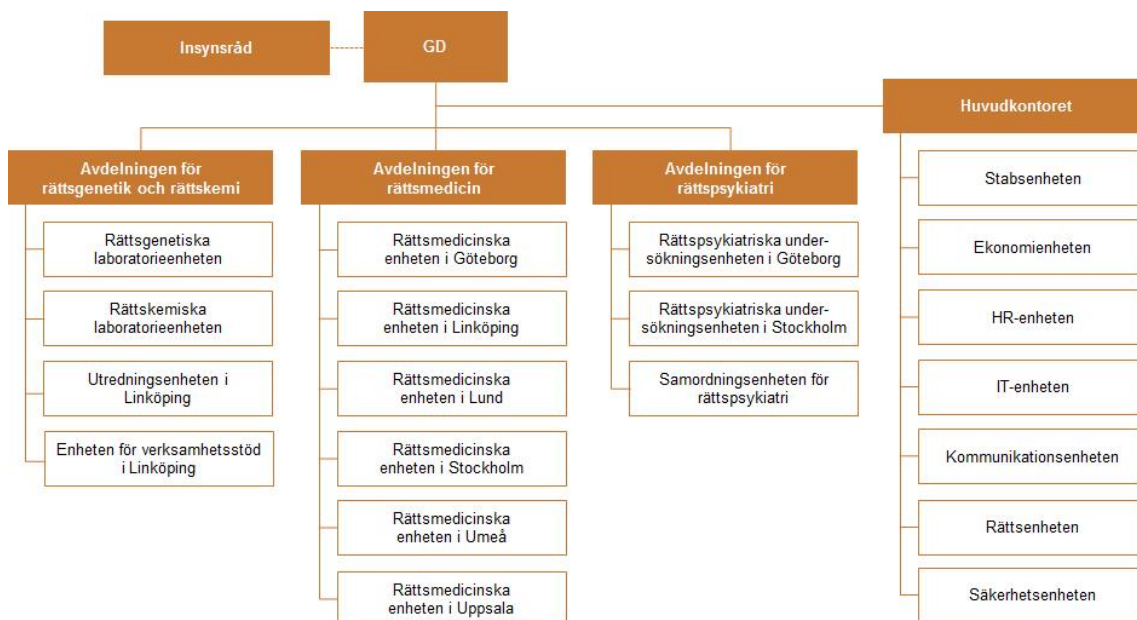
Om Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverkets uppdrag beskrivs i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Enligt instruktionen ska Rättsmedicinalverket särskilt ansvara för rättspsykiatriska undersökningar i brottmål och särskild personutredning i brottmål, rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar, rättsintyg, rättskemiska och rättsgenetiska undersökningar. Myndigheten ska även ansvara för utredningar om risk för återfall i brottslighet samt rättsmedicinska åldersbedömningar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket. I uppdraget ingår också utvecklingsarbete, forskning och stöd åt forskning, samt internationellt samarbete.

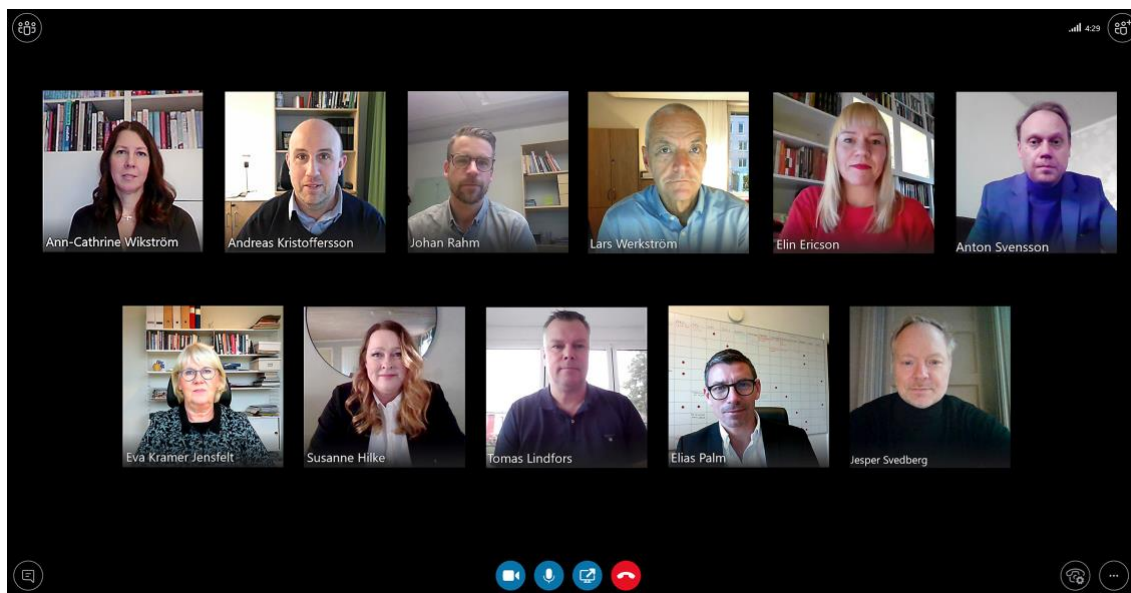
Rättsmedicinalverket består av tre avdelningar, avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, avdelningen för rättsmedicin och avdelningen för rättspsykiatri. Därutöver finns ett huvudkontor med centrala funktioner som ekonomi, kommunikation, hr, it samt en säkerhetsenhet, rättsenhet och stabsenhet. Myndigheten finns på sex orter i landet och har cirka 500 medarbetare. Myndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd.

Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp

Organisationsschemat gäller från 210101, efter att samordningsenheten i Linköping blivit två enheter, utredningsenheten i Linköping samt enheten för verksamhetsstöd i Linköping.

RMV:s ledningsgrupp: Ann-Cathrine Wikström, stabschef, Andreas Kristoffersson, it-chef, Johan Rahm, kommunikationschef, Lars Werkström, generaldirektör, Elin Ericson, ekonomichef, Anton Svensson, chefsjurist, Eva Kramer Jensfelt, tf. hr-chef, Susanne Hilke, avdelningschef för avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, Tomas Lindfors, säkerhetschef, Elias Palm, avdelningschef för avdelningen för rättsmedicin och Jesper Svedberg, avdelningschef för avdelningen för rättspsykiatri.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen är indelad i myndighetens verksamhetsområden, rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Varje verksamhetsområde inleds med en översiktlig beskrivning av de uppgifter som ingår. Resultatredovisningen utgår från Rättsmedicinalverkets instruktion, återrapporteringskraven i regleringsbrevet och regeringsuppdrag. Den innehåller även annan information som bedöms vara relevant för regeringens uppföljning av verksamheten.

Den 20 maj 2020 beslutade regeringen om en ändring i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 2020 och innebar ett förtydligande av forskningsuppdraget. Myndigheten ansvarar för att bedriva utvecklingsarbete, forskning och stöd åt forskning av betydelse för verksamheten.

För varje verksamhetsområde redovisas ärendeutveckling, handläggningstider och kostnad per ärende. Statistik som ligger till grund för resultatredovisningen baseras på uppgifter som hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem och uppföljningssystem. Ekonomiska uppgifter hämtas från myndighetens ekonomisystem.

Siffror i tabeller redovisas normalt i treårsserier. I resultatredovisningen redovisas ett antal utvalda mått i längre tidsserier på tio år. Värden i tabeller är avrundade. Individbaserad statistik redovisas uppdelat efter kön i så stor utsträckning det varit praktiskt möjligt.

Rättsmedicinalverket använder handläggningstider inom de olika verksamhetsområdena som mått för att bedöma myndighetens resultat. Rimliga handläggningstider är viktigt bland annat för att inte försena processer i rättskedjan. Bedömningar och kommentarer till resultatet lämnas i den utsträckning det är möjligt. Inom verksamhetsområdena rättsgenetik och rättskemi görs bedömningar av handläggningstider i relation till interna mål för verksamheten samt mål som bestämts i avtal med Polismyndigheten. Inom den rättspsykiatriska verksamheten finns i vissa delar författningsstyrda tidsfrister och resultatet bedöms i förhållande till dessa. För den rättsmedicinska verksamheten finns i dag inte motsvarande tidsfrister och interna mål, resultatbedömningen görs därför i förhållande till utvecklingen i jämförelse med tidigare år.

Rättsgenetik och rättskemi

Uppdraget för verksamheten rättsgenetik och rättskemi är att utföra varierande typer av analyser i humanbiologiskt material som ska ligga till grund för olika rättsutredningar. Förutom analyser på laboratorieenheterna tolkas även resultaten från de rättsgenetiska och rättskemiska undersökningarna. Avdelningen, med både interna och externa uppdragsgivare, ligger i Linköping och har cirka 120 medarbetare. Arbetet utförs av kemister, biologer, biomedicinska analytiker och läkare. I verksamheten ingår även stödfunktioner för administration, ärendehantering, registratur, it och vaktmästeri.

Inom verksamhetsområdet rättsgenetik analyseras DNA i utredningar som utförs på uppdrag av bland annat domstol, Migrationsverket, Polismyndigheten, kommuner (socialförvaltningar) och privatpersoner. Uppdragen handlar till största delen om faderskapsutredningar, släktutredningar och identifiering av avlidna personer med hjälp av DNA-teknik. På uppdrag av Polismyndigheten eller av Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsmedicin utförs även artbestämningar vid exempelvis jaktbrott.

Inom verksamhetsområdet rättskemi utförs analyser med avseende på alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel och gifter i blod, urin, hår, och vävnader. Analyser utförs på uppdrag av Polismyndigheten, Kriminalvården, Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsmedicin, samt en mindre del från sjukvård, socialtjänst och behandlingshem. Varje år expedieras omkring 100 000 ärenden och cirka 850 000 analyser utförs. Vidare skrivs årligen cirka 1 000 rättstoxikologiska yttranden, främst på uppdrag av polis och åklagare, som syftar till att tolka och bedöma analysresultaten.

Laboratorierna inom rättsgenetiken och rättskemin är sedan 1996 ackrediterade av Swedac, enligt den internationella standarden ISO/IEC 17025. Under 2020 har det genomförts intern revision av de båda verksamheterna för att säkerställa att krav enligt standarden uppfylls. Den rättsgenetiska laboratorieenheten har även analyserat externa kontrollprover från fyra olika kontrollprogram. Resultaten i samtliga tester har fallit väl ut, utan påvisande av några brister i metoder. Den rättskemiska laboratorieenheten har under året analyserat 234 externa kontroller från 26 olika kontrollprogram för jämförelse av analysresultat med andra laboratorier. Utfallet var godkänt.

Rättsgenetiska undersökningar

Ärendeutveckling

Under 2020 har det totala ärendeinflödet inom den rättsgenetiska verksamheten minskat med 26 procent, vilket bedöms vara en effekt av pandemin. Stängda gränser, ambassader och provtagningsställen har begränsat möjligheterna att lämna prover till Rättsmedicinalverket. Detta har främst påverkat antalet inkomna ärenden från Migrationsverket där ärendeinflödet har minskat med 52 procent (Tabell 1). Även beställningarna från socialförvaltningar och tingsrätter har gått ned något vilket också kan förklaras av restriktivare provtagning till följd av pandemin.

Antalet privata beställningar har dock ökat, främst beroende på att personer väljer att öppna ett privat ärende, istället för att vända sig till Migrationsverket. Polismyndighetens beställningar har också ökat betydligt, vilket delvis kan förklaras av flygkraschen i Iran i början av året där svenska medborgare fanns bland de omkomna. Rättsmedicinalverket bistod med att ta fram DNA-profiler från anhöriga i syfte att underlätta identifieringsarbetet. En annan förklaring till det ökade ärendeinflödet från Polismyndigheten är att anhöriga till försvunna personer, i högre grad, lämnar DNA-prov för att möjliggöra en snabb identifiering av en hittad avliden person.

Beställningar från Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsmedicin avseende analys av gener som kan kopplas till plötslig hjärtdöd, identifieringar och frågeställningar om artbestämning ligger på ungefär samma nivå som föregående år (Tabell 1).

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ämnesområde

Beställare	Frågeställning	2018 ¹	2019 ¹	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Migrationsverket	Släktskap	1 927	1 446	694	-52
Socialförvaltningar	Släktskap	1 022	954	858	-10
Domstolar	Släktskap	365	373	326	-13
Privata	Släktskap	192	265	288	9
Övriga	Släktskap	35	14	23	64
	Identifiering	3	0	2	-
Polismyndigheten	Släktskap	10	25	25	0
	Art	2	6	3	-50
	Identifiering	27	31	58	87
Rättsmedicinal- verkets avdelning för rättsmedicin	Art	1	3	0	-100
	Identifiering	87	87	84	-3
	Plötslig hjärtdöd	51	76	66	-12

¹ Antal ärenden för 2018 och 2019 har justerats i jämförelse med tidigare årsredovisningar. Makulerade och återkallade ärenden har exkluderats.

Tabell 2. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden samt antal analyserade prov per ämnesområde och ärendetyp

Ämnesområde	Ärendetyp	Antal ärenden ¹			Antal prov		
		2018 ¹	2019 ¹	2020	2018	2019	2020
Släktskap	Faderskap	1 083	968	818	3 366	3 133	2 678
	Förälder	2 377	2 012	1 313	8 875	6 983	4 185
	Identifiering	117	118	144	297	289	341
	Övriga släktärenden	91	97	83	231	228	222
	Summa släktskap	3 668	3 195	2 358	12 769	10 633	7 426
Art		3	9	3	12	48	4
Plötslig hjärtdöd		51	76	66	54	75	74

¹ Antal ärenden för 2018 och 2019 har justerats i jämförelse med tidigare årsredovisningar. Makulerade och återkallade ärenden har exkluderats.

Inom ramen för två pilotprojekt i ett samarbete med Polismyndigheten har en metod arbetats fram för att ta fram en utökad DNA-profil. En utökad DNA-profil kan användas i släktforskningsärenden där referensprov till en oidentifierad eller en hypotes om vem som avsatt ett spår saknas. Intresset för den här typen av ärenden ökar och inom Polismyndigheten pågår en utredning om metoden ska användas i brottsutredningar.

Möjligheterna att i ökad utsträckning använda DNA i brottsutredningar utreds.

Handläggningstider

Handläggningstiden definieras som antalet dagar från att ett ärendes sista prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

Handläggningstiderna har inte förändrats nämnvärt i jämförelse med föregående år och uppfyller interna mål. Undantaget är ämnesområdet plötslig hjärtdöd, där handläggningstiden har ökat på grund av ett tillfälligt minskat antal behöriga handläggare. Det minskade ärendeinflödet under året har möjliggjort omfördelning av resurser från ärendehantering till bland annat utvecklings- och effektiviseringsprojekt.

Tabell 3. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden

Ämnesområde	Ärendetyp	Genomsnitt dagar ¹			Median dagar ¹		
		2018 ²	2019 ²	2020	2018 ²	2019 ²	2020
Släktskap	Faderskap	10	9	9	7	6	6
	Förälder	10	9	7	7	7	6
	Identifiering	19	18	34	13	11	10
	Övriga släktärenden	37	24	44	17	15	15
Art		20	43	20	27	33	13
Plötslig hjärtdöd		80	59	71	80	58	68

¹ Handläggningstid beräknat från dess att samtliga prov inkommit i ärendet.

² Antal ärenden för 2018 och 2019 har justerats i jämförelse med tidigare årsredovisningar. Makulerade och återkallade ärenden har exkluderats.

Kostnad per ärende

Den ökade kostnaden per ärende 2020 inom faderskapärenden inklusive föräldra- och släktärenden beror på att antalet ärenden minskat som en följd av pandemin. Den minskade kostnaden per ärende 2020 inom identifieringsärenden beror på att antalet ärenden ökat, främst till följd av Polismyndighetens ökade beställningar som delvis förklaras av ökat identifieringsarbete i samband med flygkraschen i Iran där svenska medborgare fanns bland de omkomna. De ökade kostnaderna för identifieringsärenden 2019 beror främst på ökade kostnader för metodutveckling och validering.

Tabell 4. Kostnad per ärende i kronor

Ärenden	2018	2019	2020
Faderskapsärenden, inkl. föräldra- och släktärenden	6 500	6 800	8 600
Identifieringsärenden	16 200	26 200	23 100

Rättskemiska undersökningar

Ärendeutveckling

Antalet ärenden från Kriminalvården avseende kontroll av drogfrihet har minskat med 20 procent (Tabell 5). Den största orsaken till förändringen bedöms vara en effekt av pandemin och de restriktioner som gällt inom Kriminalvården. Möjlighet till besök och permissioner drogs in under en tid vilket medförde att tillgången till narkotika minskade och därmed behovet av provtagning. Ytterligare en bidragande faktor är att Kriminalvården infört snabbtester vid några av sina större anstalter vilket resulterat i att färre prover skickats till Rättsmedicinalverket för analys.

Antalet ärenden från sjukvården, socialtjänsten och behandlingshem har också minskat till följd av att man valt att reducera antalet provtagningar under pandemin (Tabell 5). Ärenden avseende urinprov för kontroll av drogfrihet (benämns som vård, narkotika i tabell 5) har minskat med 14 procent. Ärenden avseende kontroll av drogfrihet genom blod- och håranalyser (benämns som vård, övrig utredning i tabell 5) har minskat med 27 procent.

Antal ärenden från Polismyndigheten fortsätter att öka, vilket har varit en trend de senaste åren (Figur 1). Ringa narkotikabrott, eget bruk har ökat med 7 procent, rattfylleriärenden med 10 procent och våldsbrott med 21 procent.

Rättsmedicinalverket bedriver sedan 2017, tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet, en försöksverksamhet som ska leda till snabbare lagföring av brott. Från och med januari 2020 omfattas hela region Stockholm av arbetssättet. För Rättsmedicinalverket innebär detta att en större mängd ärenden ska hanteras

Antalet ärenden från Polismyndigheten ökar.

med förtur. Det pågår en översyn av arbetsrutiner och flöden på laboratoriet för att kunna möta de ökade kraven.

Rättstoxikologiska yttranden har under 2020 ökat med 24 procent jämfört med 2019 (Tabell 5). Yttranden, som innebär en tolkning av analysdata, begärs främst av polis och åklagare. Flest frågeställningar har rört missbruksmedel, inklusive amfetaminläkemedel, följt av så kallad eftersupning i trafikärenden. Antalet ärenden med förtursbegäran har ökat kontinuerligt under de senaste åren, men har stabiliserats 2020. Förtursärenden är en utmaning utifrån ett prioriterings- och planeringsperspektiv. Flera av dessa ärenden är också mer komplexa och kopplade till grövre brott som exempelvis misstänka mord eller våldtäkter. För Rättsmedicinalverket betyder det ett ökat behov av specialister med särskild kompetens inom farmakologi och toxikologi.

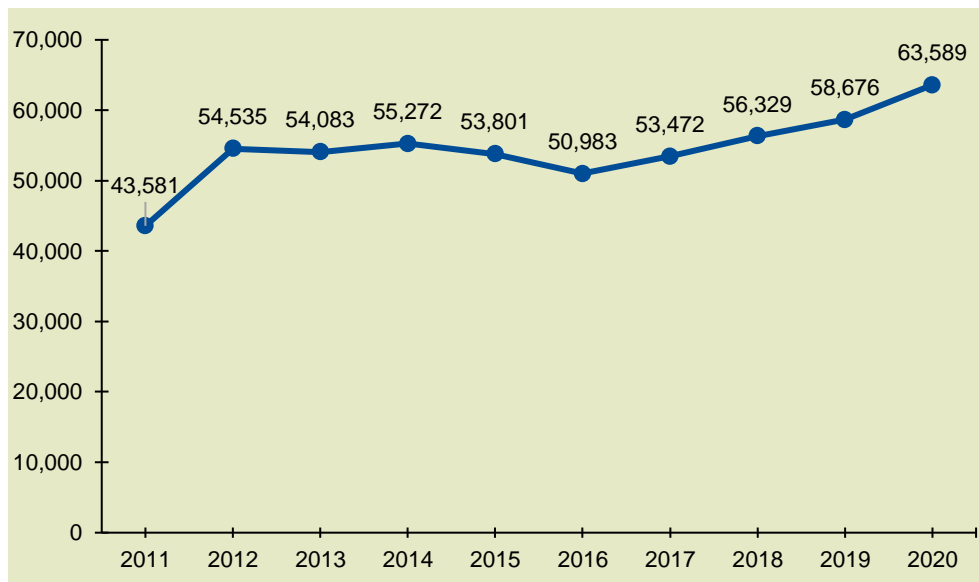
Medarbetare inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten blir ibland kallade som sakkunniga till huvudförhandling i en rättegång. Antalet domstolsförhandlingar uppgick 2020 till 18 jämfört med 26 under 2019 och 21 under 2018.

Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden

Ärendekategori	2018 ¹	2019 ¹	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Rättsmedicinska ärenden	5 782	5 630	5 635	0
Polisärenden, rattfylleri	17 542	17 589	19 359	10
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	37 474	39 469	42 278	7
Polisärenden, våldsbrott ²	1 313	1 618	1 952	21
Kriminalvårdsärenden	28 957	28 689	22 971	-20
Vård, narkotika	11 008	11 071	9 476	-14
Vård, övrig utredning	549	617	451	-27
Rättstoxikologiska yttranden	789	816	1 008	24
Totalt	103 414	105 499	103 130	-2

¹ Antal ärenden för 2018 och 2019 har justerats i jämförelse med tidigare årsredovisningar. Makulerade och återkallade ärenden har exkluderats.

² I denna ärendekategori förekommer både misstänkta och målsägande.

Figur 1. Antal inkomna ärenden från Polismyndigheten

Tabell 6. Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendekategori	Kön	2018 ¹	2019 ¹	2020
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	1 448	1 440	1 433
	Män	3 993	3 849	3 942
	Uppgift saknas	341	341	260
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	1 654	1 782	2 121
	Män	15 208	15 240	16 663
	Uppgift saknas	680	567	575
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	4 989	5 434	6 212
	Män	30 815	32 927	35 079
	Uppgift saknas	1 670	1 108	987
Polisärenden, våldsbrott ²	Kvinnor	546	630	679
	Män	703	936	1 217
	Uppgift saknas	64	52	56
Vård, narkotika	Kvinnor	2 472	2 661	2 396
	Män	6 757	6 752	5 980
	Uppgift saknas	1 779	1 658	1 100
Vård, övrig utredning	Kvinnor	169	159	145
	Män	323	310	267
	Uppgift saknas	57	148	39
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	197	193	279
	Män	550	587	704
	Uppgift saknas	42	36	25

¹ Antal ärenden för 2018 och 2019 har justerats i jämförelse med tidigare årsredovisningar. Makulerade och återkallade ärenden har exkluderats.

² I denna ärendekategori förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstider

Med handläggningstid avses tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering för expedierade rättskemiska ärenden. Samtliga ärendetyper har handläggningstider som uppfyller Rättsmedicinalverkets interna mål samt krav enligt avtal med Polismyndigheten.

För ärenden från Kriminalvården, Polismyndigheten samt ärenden inom kategorin vård narkotika är de genomsnittliga handläggningstiderna 2020 i stort sett jämförbara med föregående år (Tabell 7). För de rättsmedicinska ärendena och ärenden inom kategorin vård övrig utredning är handläggningstiderna något kortare än tidigare. Det finns flera bidragande faktorer till de kortare handläggningstiderna, bland annat översyn av analysflöde och kompetensutveckling av personal.

Trots en kraftig ökning av antalet expedierande rättstoxikologiska yttranden har handläggningstiden legat på ungefär samma nivå som föregående år. Den genomsnittliga handläggningstiden för förtursärenden var elva dagar (median åtta dagar), vilket kan jämföras med nio dagar (median sju dagar) under 2019. Genom att prioritera utifrån typ av frågeställning har Rättsmedicinalverket lyckats hålla handläggningstiden nere trots det ökade antalet yttranden, vilket är ett bra resultat.

Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden

Ärendekategori	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Rättsmedicinska ärenden	19	18	16	15	15	13
Polisärenden, rattfylleri	13	11	11	12	11	10
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	12	8	7	10	7	6
Polisärenden, våldsbrott	14	12	12	10	10	9
Kriminalvårdsärenden ¹	4	3	3	0	0	0
Vård, narkotika	6	4	4	5	3	2
Vård, övrig utredning	13	12	10	10	9	7
Rättstoxikologiska yttranden	18	13	14	15	11	11

¹ De flesta ärenden expedierades samma dag som ärendet inkom. Medianvärdet blir därför 0.

Tabell 8. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendekategori	Kön	Genomsnitt dagar			Median dagar		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	21	20	18	18	17	14
	Män	19	17	15	15	14	13
	Uppgift saknas	19	18	17	16	15	14
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	13	12	11	12	11	10
	Män	13	11	11	12	11	10
	Uppgift saknas	11	10	9	9	9	8
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	12	8	7	10	8	7
	Män	12	8	7	10	7	6
	Uppgift saknas	10	8	6	9	7	6
Polisärenden, våldsbrott ¹	Kvinnor	13	13	12	10	10	10
	Män	14	12	12	11	10	9
	Uppgift saknas	13	12	11	10	9	8
Vård, narkotika	Kvinnor	7	5	4	6	4	3
	Män	6	4	4	5	3	2
	Uppgift saknas	5	4	4	4	3	1
Vård, övrig utredning	Kvinnor	14	12	10	11	10	7
	Män	13	10	10	10	8	8
	Uppgift saknas	12	14	10	9	14	6
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	19	13	15	15	11	12
	Män	18	13	14	15	11	11
	Uppgift saknas	16	9	11	8	7	8

¹ I denna ärendekategori förekommer både misstänkta och målsägande.

Kostnad per ärende

Den lägre kostnaden per ärende vad gäller vård, övrig utredning som avser blod- och håranalyser för kontroll av drogfrihet beror på ett minskat antal ärenden, som en följd av pandemin, samt en mindre resurskrävande analysmetod jämfört med 2019.

Tabell 9. Kostnad¹ per ärende kronor

Ärenden	2018	2019	2020
Rättsmedicinska ärenden ²	4 000	4 000	3 800
Polisärenden, rattfylleri ²	1 300	1 500	1 300
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	1 000	1 000	1 000
Polisärenden, våldsbrott	4 100	4 500	4 500
Kriminalvårdsärenden	500	500	500
Vård, narkotika	800	800	900
Vård, övrig utredning	5 000	6 400	5 800

¹ I tidigare årsredovisningar har beloppen i tabellen inte avrundats.

² Korrigerade värden år 2019.

Rättsmedicin

Den rättsmedicinska verksamheten bedrivs vid de rättsmedicinska enheterna i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Vid enheterna arbetar sammanlagt cirka 150 medarbetare och närmare 50 timanställda. Personalgruppen består bland annat av läkare med specialistkompetens i rättsmedicin, underläkare som genomför specialiseringsutbildning i rättsmedicin, rättsodontologer, rättsmedicinska assistenter, rättsmedicinska utredare, biomedicinska analytiker och administratörer. I verksamheten deltar även forensiska dokumentationsläkare, två sakkunniga röntgenläkare och fyra tandläkare. Natttid och helger finns vid varje enhet läkare i beredskap för att biträda vid fyndplatsundersökningar samt göra brådskande kroppsundersökningar på begäran av polis eller åklagare.

Inom den rättsmedicinska verksamheten utförs obduktioner och rättsintyg utfärdas. Även medicinska åldersbedömningar ingår i verksamheten. Vidare bistår Rättsmedicinalverket vid identifiering av avlidna samt vid fyndplatsundersökningar.

I juni genomförde Swedac tillsynsbesök avseende dödsfallsundersökningar (obduktion och laboratorieverksamhet). På grund av pandemin gjordes tillsynen på distans via telefon och videolänk. Swedac konstaterade att verksamheten lever upp till kraven för fortsatt ackreditering i enlighet med ISO/IEC 17020. Under året har också interna revisioner genomförts inom ramen för ackrediteringen.

Rättsmedicinska undersökningar

Med rättsmedicinsk undersökning avses enligt 12 § lagen (1995:832) om obduktion m.m. rättsmedicinsk obduktion eller rättsmedicinsk likbesiktning. En likbesiktning innebär en yttre undersökning av kroppen, som kan kompletteras med blodprovstagning och andra mindre ingrepp. En rättsmedicinsk obduktion innebär utöver en yttre undersökning av en avliden även att kroppen öppnas och undersöks invändigt. En rättsmedicinsk undersökning av en avliden begärs i första hand av Polismyndigheten, vanligtvis efter att polisanmälan inkommit från den läkare som konstaterat dödsfallet. Läkare som konstaterar dödsfall har till uppgift att avgöra om dödsfallet ska polisanmälas. Om omständigheterna kring ett dödsfall är sådana att det inte skäligen kan bortses från möjligheten att dödsfallet inte är sjukdomsorsakat utan kan vara orsakad av annan person, till exempel mord, eller om det kan misstänkas ha förekommit fel eller försummelse inom hälso- och sjukvården ska en polisanmälan göras. Även andra onaturliga dödsfall, såsom i samband med trafikolyckor eller misstänka självmord ska polisanmälas.

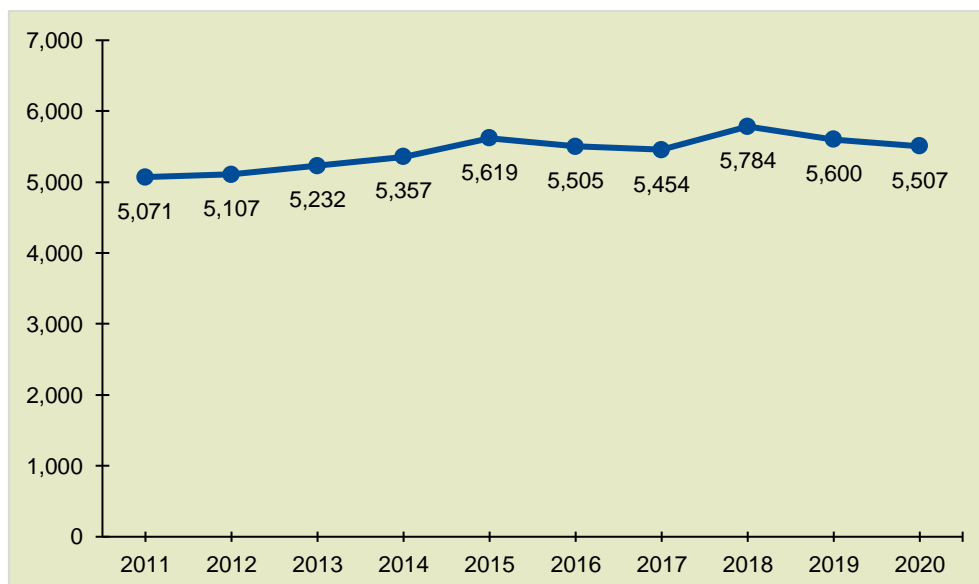
Vid en rättsmedicinsk undersökning kan blod och andra prov skickas för analys till Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsgenetik och rättskemi i Linköping. Även

röntgenundersökningar, histopatologiska undersökningar samt andra undersökningar kan göras efter behov inom ramen för den rättsmedicinska undersökningen.

Ärendeutveckling

Antalet utförda rättsmedicinska obduktioner varierar något från år till år, utan uppenbart samband med det totala antalet avlidna i Sverige och motsvarar cirka sex procent av det totala antalet dödsfall. Under senare år har Rättsmedicinalverket utfört cirka 5 500 rättsmedicinska obduktioner per år, med en tillfällig ökning till nästan 5 800 under 2018 (Figur 2). 2020 utfördes 5 507 rättsmedicinska obduktioner.

Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner

Utöver de 5 507 rättsmedicinska obduktioner som genomfördes under 2020 utfördes även 67 likbesiktningar, varav 61 stycken expedierades under 2020 (Tabell 10). Vanligtvis görs endast ett fåtal likbesiktningar per år (2019 utfördes 10 stycken), eftersom denna undersökningsform har avsevärda begränsningar för att fastställa dödsorsak. För att minska risken för att medarbetare smittas av coronavirus i samband med obduktionsarbete undersöktes vissa kroppar med bekräftad covid-19 endast genom likbesiktningar och provtagning. Detta förutsatt att syftet med obduktionen bedömdes kunna uppfyllas genom denna undersökningsform.

Rättsläkare kallas i vissa fall till domstolsförhandlingar, för att redovisa sina bedömningar och bidra med sakkunskap i rättsmedicinska frågeställningar både vad avser dödsfallsutredningar och rättsintyg. Under 2020 har rättsläkare deltagit vid något fler domstolsförhandlingar jämfört med 2019 (Tabell 10). Även antalet fyndplatsundersökningar var något fler jämfört med 2019. Vid

fyndplatsundersökningar bistår rättsläkaren polisens kriminaltekniker med undersökning av avlidna på platsen där kroppen anträffats. Varje år deltar rättsläkare även vid ett fåtal så kallade rekonstruktioner där ett påstått händelseförlopp rekonstrueras och filmas. Ibland deltar rättsläkare vid inspelningen och andra gånger bedömer rättsläkaren videoupptagningen i efterhand. 2020 deltog rättsläkare vid uppskattningsvis tio rekonstruktioner. Syftet med rekonstruktioner är att återskapa miljön eller omständigheterna kring ett brottstillfälle för att brottsoffer, misstänkt gärningsperson eller vittne ska ges bättre förutsättningar att minnas och beskriva vad som skett. Rättsläkaren deltar ibland för att kunna ta ställning till de beskrivningar som framkommer i samband med rekonstruktioner.

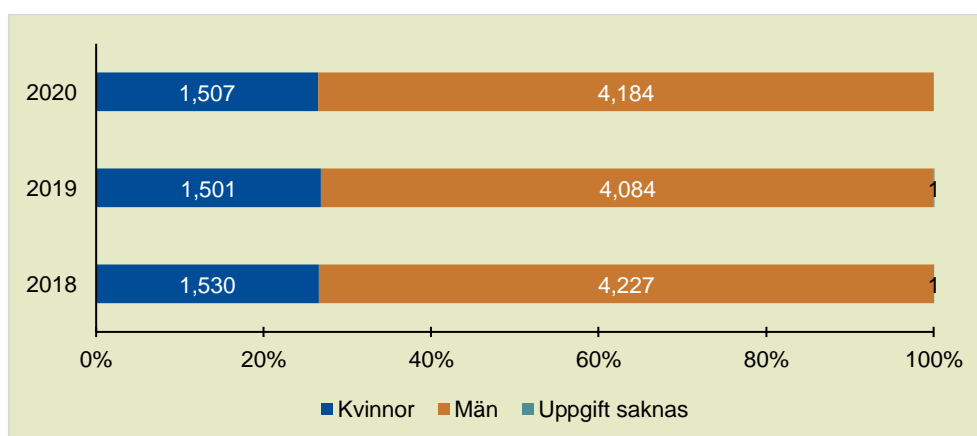
Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar

Ärendetyp	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Rättsmedicinsk obduktion	5 758	5 586	5 691	2
Rättsmedicinsk likbesiktning	7	10	61	510
Fyndplatsundersökning	49	65	73	12
Domstolsförhandling ¹	167	166	180	8

¹ Baserat på rättegångsdatum

Av de polisanmälda dödsfallen är andelen män högre än andelen kvinnor, vilket medför att fler undersökningar utförs på avlidna män än kvinnor (Figur 3). Sannolikt beror detta på att fler män än kvinnor avlider under omständigheter som enligt lag ska föranleda polisanmälan och rättsmedicinsk obduktion. Nästan varje år förekommer ett fåtal ärenden där identiteten och könet, på grund av ärendets omständigheter, inte har kunnat fastställas.

Figur 3. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män

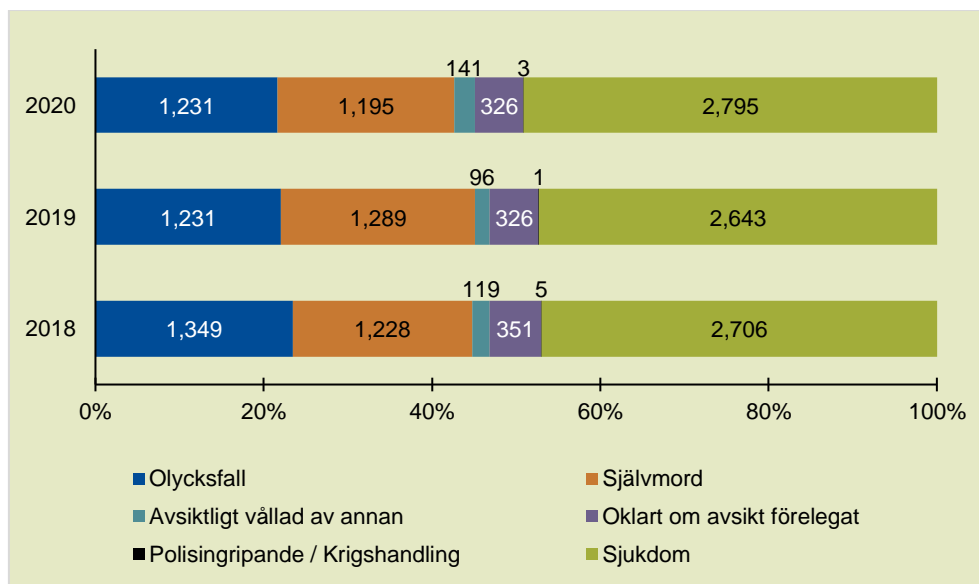
Dödssätt

Antal undersökta dödsfall där dödssättet har bedömts som avsiktligt vållat av annan (mord och dråp) och som expedierats under 2020 har ökat med cirka 47 procent jämfört med de utlåtanden som expedierats under 2019 (Figur 4). Denna ökning avser i sin helhet ärenden där män fallit offer för dödligt våld (Figur 5). Det bör påpekas att vissa ärenden expedieras först året efter att dödsfallet har ägt rum, vilket innebär att siffrorna inte överensstämmer med antalet sådana fall som inträffat under kalenderåret. Vid en översiktlig genomgång förefaller ett ökat antal fall av dödligt knivvåld samt skjutningar stå för merparten av ökningen. Obduktioner som avser dödsfall med hög misstanke om bakomliggande brott är ofta mera omfattande än andra obduktioner och vanligtvis deltar två läkare vid förrättningen, vilket gör att denna typ av ärenden är resurskrävande. Många gånger närvarar även kriminaltekniker vid obduktionerna. Den stora ökningen av mord och dråp har därför inneburit en avsevärt förhöjd arbetsbelastning för den rättsmedicinska verksamheten.

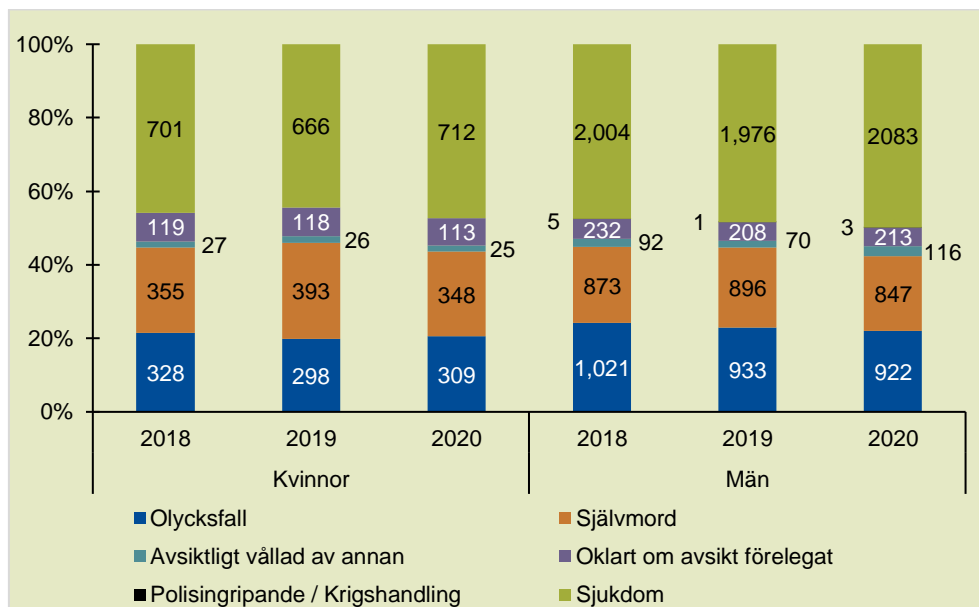
Antalet mord och dråp har ökat med 47 procent.

Antalet självmord minskade med cirka sju procent, medan antalet sjukdomsfall ökade med cirka sex procent. (Figur 4).

Figur 4. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner

Figur 5. Dödssätt – andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män

Handläggningstider

Trots det ökade antalet mord och dråp är handläggningstiderna i obduktionsärenden, räknat från det att en begäran om rättsmedicinsk obduktion inkommit till det att obduktionsutlåtandet expedierats, väsentligen oförändrade jämfört med 2019 (Tabell 11). Myndighetens långsiktiga arbete med kompetensförsörjning avseende specialistläkare och den därtill kopplade ökade tillgången på rättsläkare är avgörande för myndighetens förmåga att bibehålla handläggningstiderna trots den ökade belastningen. Den genomsnittliga handläggningstiden var 66 dagar, jämfört med 65 dagar 2019. Bedömningen är att det på sikt finns möjligheter att korta handläggningstiderna. För närvarande är andelen läkare under utbildning (ST-läkare) relativt hög vilket är en faktor som påverkar handläggningstiderna negativt. Rekryteringstakten har visserligen anpassats utifrån antalet specialistläkare, som står för handledningen, men för att komma till rätta med bristen på specialistläkare har myndigheten under flera år behövt acceptera en förhållandevis hög andel läkare under utbildning. Under flera år var över hälften av läkarna vid avdelningen för rättsmedicin under utbildning, men i takt med att allt fler av dessa erhållit specialistbevis minskar resurserna som går åt till handledning.

Skillnaden mellan enheternas handläggningstider vad gäller rättsmedicinska obduktioner är fortsatt stor (Tabell 11). Förklaringar till detta är skillnader i tillgång till specialistläkare, antalet läkare under utbildning, antal ärenden och komplexiteten i dessa samt övriga uppdrag. För att utjämna arbetsbelastningen något mellan enheterna fördelas arbetet med sådana rättsintyg som inte förutsätter att rättsläkaren träffar den som intyget avser, utan som baseras på handlingar (s.k. yttrande) mellan enheterna. Fördelningen sker utifrån en fördelningsnyckel som tar hänsyn till arbetsbelastning i övrigt och bemanning på enheterna.

Tabell 11. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för expedierade rättsmedicinska obduktioner per enhet

Enhet	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Stockholm	75	64	57	60	53	46
Uppsala	55	43	56	41	35	45
Linköping	78	80	69	65	70	59
Lund	82	71	79	68	49	55
Göteborg	76	74	78	70	70	76
Umeå	50	45	43	44	41	38
Totalt	72	65	66	59	53	52

Tabell 12. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för expedierade rättsmedicinska obduktioner, fördelat på kvinnor och män

Kön	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kvinnor	73	67	67	63	56	54
Män	72	65	65	59	51	52

Rättsintyg

Ett rättsintyg är ett skriftligt utlåtande om skador, sjukdomar eller andra förhållanden hos en målsägande eller misstänkt gärningsperson som bedöms vara av betydelse vid utredning om brott. I rättsintyget redovisas slutsatser avseende bland annat hur och när skador har uppkommit. Ett rättsintyg kan antingen utfärdas efter en rättsmedicinsk kroppsundersökning eller utifrån handlingar, såsom patientjournaler eller fotografier. Rättsintyg som utfärdas utifrån handlingar benämns yttrande. Ibland händer det att Polismyndigheten inkommer med nya uppgifter eller frågeställningar i ett redan expedierat rättsintyg. I dessa fall utfärdas ett kompletterade rättsintyg.

För att tillgodose behovet av kroppsundersökningar på orter långt ifrån närmaste rättsmedicinska enhet har Rättsmedicinalverket utbildat så kallade forensiska dokumentationsläkare (FD-läkare) som timanställs för skadedokumentation. Polismyndigheten har tillgång till kontaktuppgifter till FD-läkarna och tar kontakt med dem när behov av skadedokumentation uppstår. Utifrån FD-läkarnas dokumentation utfärdas därefter rättsintyget av rättsläkare vid Rättsmedicinalverket. Systemet med FD-läkare har funnits sedan 2017 och för varje år har både antalet FD-läkare och undersökningar som de genomför ökat. Rekrytering och utbildning av FD-läkare har skett även under 2020 och antalet genomförda undersökningar uppgick till 468 stycken. Det finns fortsatt en stor geografisk skillnad i hur FD-läkare nyttjas av Polismyndigheten, som sannolikt till viss del kan förklaras med otillräcklig informationsspridning om rättsintyg inom Polismyndigheten.

Ärendeutveckling

Under 2020 begärde Polismyndigheten något fler kroppsundersökningar jämfört med 2019. Det har också blivit vanligare att Polismyndigheten begär att rättsläkare ska yttra sig om undersökningsfynd dokumenterade i patientjournal. Yttranden kräver ofta mindre resurser från Polismyndigheten jämfört med en rättsmedicinsk kroppsundersökning, som i regel innebär att Polismyndigheten transporterar målsägande eller misstänkt till rättsläkare.

Ett yttrande ställer dock stora krav på bedömningsunderlaget, såsom fotografier och patientjournal, som ibland är otillräckligt för att besvara Polismyndighetens frågeställningar. Avseende exempelvis utredningar av våld i nära relation är en kroppsundersökning ofta att föredra. I andra fall kan yttranden vara ett fullgott alternativ och ibland enda möjligheten, såsom vid utredning av händelser som inte skett i närtid.

Under 2020 ökade det totala antalet expedierade rättsintyg med cirka fem procent jämfört med 2019 (Tabell 13). Även antalet begärda kompletteringar i redan expedierade ärenden ökade, från drygt 200 till drygt 300 ärenden. De rättsintyg som baseras på skadedokumentation av FD-läkare har under året ökat med 61 procent jämfört med 2019.

Antalet begärda kroppsundersökningar har minskat sedan 2008 fram till 2018.

Under 2019 och 2020 har antalet ärenden planat ut på en nivå som motsvarar ungefär två tredjedelar av antalet rättsintyg som utfärdades 2008. En samverkansgrupp med representanter från Rättsmedicinalverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har konstaterat att det skulle vara värdefullt att analysera varför antalet begärda rättsintyg har minskat genom åren. Eftersom begäran om rättsintyg görs genom polisen oavsett om det är en polis- eller åklagarledd förundersökning går det inte att se om minskningen skett i båda kategorierna. Däremot är det angeläget att ta reda på vad minskningen kan bero på och vad som spelar in i bedömningen av om det ska göras en begäran om rättsintyg eller inte.

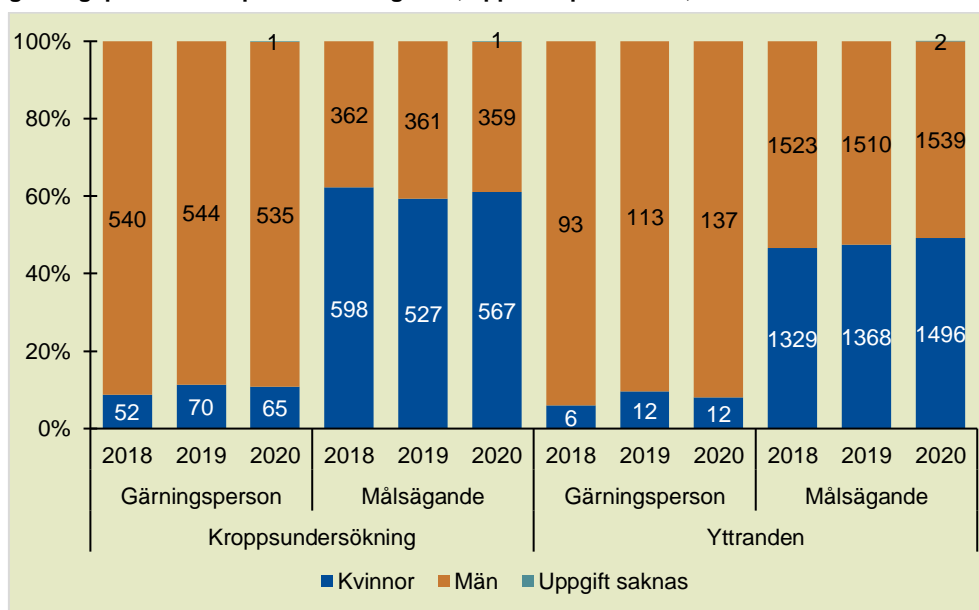
FD-läkarna
gör allt fler
kroppsunder-
sökningar.

Tabell 13. Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Kroppsundersökning	1 553	1 502	1 528	2
varav FD-läkare	227	291	468	61
Yttranden	2 955	3 003	3 186	6
Rättsintyg totalt²	4 508	4 505	4 714	5

² Det finns en diskrepans mellan antal expedierade rättsintyg och antal rättsintyg som fakturerats, skillnaden beror främst på att återkallade rättsintyg kan faktureras om betydande insats gjorts i ärendet.

I likhet med tidigare år undersöks betydligt fler män än kvinnor i egenskap av misstänkta gärningspersoner (Figur 6). Könsfördelningen är en följd av den beställande myndighetens begäran om rättsintyg.

Figur 6. Antal expedierade rättsintyg – kroppsundersökningar samt yttranden utförda på gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor, män och okänt

Handläggningstider

Rättsmedicinalverket prioriterar skyndsamt handläggning av rättsintyg framför obduktionsutlåtanden. Detta eftersom obduktionsutlåtanden med några undantag, såsom mord samt trafik- och arbetsplatsolyckor, i mindre utsträckning är en del av en aktiv förundersökning. Medelvärdet för handläggningstiden för ett yttrande mätt från det att begäran inkommit till myndigheten till dess att det expedierats var 2020 åtta dagar, med en median på fem dagar, vilket är något kortare jämfört med 2019 (Tabell 14). Rättsintyg som utfärdas efter kroppsundersökning har längre handläggningstider än yttranden med ett genomsnitt på 14 dagar och en median på 10 dagar vilket är en minskning från 17 respektive 12 dagar jämfört med föregående år. Skälet till de längre handläggningstiderna är att kroppsundersökningar ofta avser mer komplicerade ärenden med mer omfattande

skadedokumentation, provsvar och undersökningsresultat som kan behöva inväntas. Ibland tar det också tid att få in allt material från beställande myndighet. Genom effektivare arbetsätt, bland annat genom att administratörer förbereder underlaget, har handläggningstiderna för rättsintyg ändå varit mycket bra, trots den på vissa enheter begränsade tillgången på rättsläkare.

Tabell 14. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för kroppsundersökningar och yttranden, fördelat på anställda respektive FD-läkare

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kroppsundersökning	19	17	14	14	12	10
varav rättsläkare anställda vid rättsmedicinsk enhet	18	16	14	13	10	9
varav FD-läkare	23	21	16	21	17	13
Yttranden	13	9	8	8	7	5

I tabell 15 redovisas handläggningstider för rättsintyg fördelat på män och kvinnor.

Tabell 15. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för kroppsundersökningar och yttranden, fördelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kroppsundersökning						
Kvinnor	17	16	14	12	12	10
Män	20	18	15	14	12	11
Yttranden						
Kvinnor	13	9	7	8	7	5
Män	13	10	9	9	7	5

Rättsodontologi

Rättsmedicinalverket bedriver rättsodontologisk verksamhet i anslutning till den rättsmedicinska verksamheten. Beslut om identitet av mänskliga kvarlevor fattas av Polismyndigheten. I rättsmedicinska ärenden grundas detta beslut ofta på en undersökning av den avlidnes tänder, så kallad rättsodontologisk undersökning. Vid identifiering av en avliden röntgas tänderna och röntgenbilderna jämförs sedan med tandvårdens tandvårdsjournaler eller röntgenbilder. Det rättsmedicinska identifieringsunderlaget kan även utgöras av en analys av arvsmassan eller en bedömning av unika särdrag hos kroppen, rättsgenetisk respektive klinisk undersökning.

Rättsmedicinalverket bistår Polismyndigheten med uppgifter till registret över försvunna personer och oidentifierade kroppar. I detta register görs sökningar när identiteten på en avliden är okänd och vid efterlysningar från Interpol när oidentifierade avlidna har påträffats eller vid ett försvinnande utomlands.

Rättsodontologerna skriver även rättsintyg beträffande tandskador hos misstänkta och personer som har utsatts för brott. I den rättsodontologiska verksamheten arbetar två rättsodontologer. Rättsmedicinalverket har även kontrakt med flera identifieringskunniga tandläkare som vid behov utför tandidentifieringar.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Under 2020 utfördes 280 identifieringar genom rättsodontologisk undersökning, vilket är en minskning jämfört med tidigare år (Tabell 16). Handläggningstiden för tandidentifieringar är i genomsnitt cirka sju dagar, mätt från det att rättsläkaren begär rättsodontologisk identifiering till dess att identifieringsärendet avslutats.

Tabell 16. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider

	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Antal tandidentifieringar	293	352	280	-20
Handläggningstid (genomsnittlig)	7	8	7	-13

Medicinska åldersbedömningar

Medicinska åldersbedömningar görs för att bedöma personers ålder i förhållande till olika åldersgränser. Barns rättigheter under asylprocessen skiljer sig från vuxnas och åldersgränsen 18 år är därför av betydelse. I brottmål är åldersgränserna 15, 18 respektive 21 år av betydelse för straffbarhet och påföljd. Rättsmedicinalverket gör medicinska åldersbedömningar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket.

Ärendeutveckling

I mars 2017 gjordes de första medicinska åldersbedömningarna i asylärenden efter att Rättsmedicinalverket fått regeringsuppdraget 2016. Under 2017 inkom cirka 10 400 begäran om medicinska åldersbedömningar från Migrationsverket. Antalet begäran har därefter minskat väsentligt. Under 2019 inkom totalt 248 begäran, varav 31 senare återkallades och 2020 uppgick antalet begäran från Migrationsverket till 167, varav 16 återkallades under året (Tabell 17). Mest framträdande var minskningen av begäran som avsåg sökande av kvinnligt kön. Inreseförbudet till EU i kombination med lokala, regionala och nationella restriktioner kopplade till pandemin har försvårat resor inom Europa vilket avspeglas i antalet asylsökande. Under 2020 har avsevärt färre ensamkommande sökt asyl i Sverige, vilket minskat behovet av medicinska åldersbedömningar. Behovet av intern verksamhetsutveckling, kunskapsinhämtning, analys och kvalitetssäkring inom området är fortsatt stort och påverkas inte av det minskade antalet ärenden.

Tabell 17. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden

		2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Antal inkomna begäran ¹	Totalt	574	248	167	-33
	Män	488	164	134	-18
	Kvinnor	86	84	33	-61
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	1 252	199	176	-12
	Män	1 086	130	134	3
	Kvinnor	166	69	42	-39

¹ Ärenden som senare återkallats av Migrationsverket är inkluderade, 74 ärenden som inkom 2018 har återkallats, 31 ärenden som inkom 2019 har återkallats och 16 ärenden som inkom 2020 har återkallats.

Antalet begäran av medicinska åldersbedömningar i brottmål uppgick till totalt sju ärenden 2020, vilket är något färre än 2019 (Tabell 18), samtliga avsåg misstänkta gärningspersoner.

Tabell 18. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål

		2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Antal inkomna begäran	Totalt	10	8	7	-13
	Män	9	7	7	0
	Kvinnor	1	1	0	-100
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	19	9	7	-22
	Män	18	7	7	0
	Kvinnor	1	2	0	-100

I de utlåtanden som Rättsmedicinalverket utfärdat i asylärenden under 2020 har resultatet i 65 procent av ärendena talat för att den undersökta är 18 år eller äldre. Under 2019 var andelen 63 procent och året dessförinnan 72 procent (Tabell 19).

Tabell 19. Fördelning av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i ärenden om uppehållstillstånd

Resultatet...	Totalt			Män/pojkar			Kvinnor/flickor		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	896	125	114	807	86	93	89	39	21
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	271	46	41	270	44	41	1	2	
... talar för att den undersökta är under 18 år. ¹	14	9	7				14	9	7
... tillåter ingen bedömning avseende den undersökta ålder relativt 18-årsgränsen. ¹	62	19	14				62	19	14
Bedömning av den undersökta ålder har inte varit möjlig att göra.	9			9					
Samtliga bedömningar	1 243	199	176	1 077	130	134	166	69	42

¹ Förekom från och med 9 mars 2018, endast möjligt resultat för kvinnor/flickor.

Handläggningstider

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i asylärenden påverkas av många olika faktorer där Rättsmedicinalverket endast kan påverka ett fåtal. När Migrationsverket erbjudit en asylsökande möjlighet att genomgå en medicinsk åldersbedömning och den sökande och dennes gode man givit sitt skriftliga samtycke, skickar Rättsmedicinalverket anvisningar om hur bokning av undersökningar går till, till den asylsökande och dennes gode man. Migrationsverket bokar resor för undersökning. Processen är tidskrävande och innebär att från det att Rättsmedicinalverket får en begäran till dess att myndigheten skickar ett utlåtande till Migrationsverket har det under 2020 i genomsnitt gått 84 dagar, vilket kan jämföras med 94 dagar under både 2018 och 2019 (Tabell 20). Medianvärdet för handläggningstiden var 71 dagar 2020. För Migrationsverket bidrar kortare handläggningstider för de rättsmedicinska åldersbedömningen till en snabbare hantering av vissa asylärenden, vilket är positivt för såväl myndigheten som den enskilde asylsökande.

Om handläggningstiden beräknas från det att Rättsmedicinalverket har fått samtliga analyser och bilder till dess att utlåtandet är färdigställt var handläggningstiden 2020 i genomsnitt fem dagar, vilket är kortare tid än 2019 (Tabell 20). Medianvärdet för handläggningstiden var 2020 tre dagar vilket innebär en minskning med sju dagar jämfört med 2019. De kortare handläggningstiderna bedöms vara en följd av förbättrade rutiner och organisatoriska förändringar.

Tabell 20. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden, antal dagar i genomsnitt och i median

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Inkommen begäran till skickat utlåtande	94	94	84	69	77	71
Inkomna analyser och bilder till skickat utlåtande	24	16	5	13	10	3

Handläggningstider för medicinska åldersbedömningar i brottmål beräknas från det datum en skriftlig begäran inkommit, vanligtvis från Polismyndigheten, till dess att Rättsmedicinalverket expedierat utlåtandet. I genomsnitt har det tagit 17 dagar vilket är 52 dagar kortare jämfört med 2019. Tiderna varierar mycket från ärende till ärende och medianvärdet för handläggningstiden är 14 dagar, vilket kan jämföras med 41 dagar 2019. Ärendenas komplexitet och antalet undersökningar som krävs i ett enskilt ärende är av stor betydelse för handläggningstiderna.

Tabell 21. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål, antal dagar i genomsnitt och i median

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Åldersbedömningar i brottmål	58	69	17	31	41	14

Kvalitetssäkring av medicinska åldersbedömningar

Enligt regleringsbrevet för 2020 ska Rättsmedicinalverket redovisa hur myndigheten har arbetat med kvalitetssäkring av medicinska åldersbedömningar.

Det vetenskapliga kunskapsunderlaget avseende medicinsk åldersbedömning utvecklas kontinuerligt och för att säkerställa att Rättsmedicinalverkets metod är fortsatt relevant krävs kontinuerlig bevakning och analys av kunskapsområdet. Denna process för systematiserad bevakning av den vetenskapliga litteraturen har under året förtydligats och sammanställts. Bevakningen innefattar manuell och automatisk global litteraturbevakning, kategorisering och analys av eventuell påverkan på verksamheten.

Som ett led i det löpande kvalitetsarbetet har Rättsmedicinalverket gjort en förnyad undersökning av samstämmighet mellan läkare i medicinska åldersbedömningar för att säkerställa att den ligger på en godtagbar nivå över tid. Kvalitetsgranskningen under 2020 visade att samstämmigheten avseende såväl röntgenläkarnas som tandläkarnas bedömningar är att betrakta som god.

Vävnadsdonationer

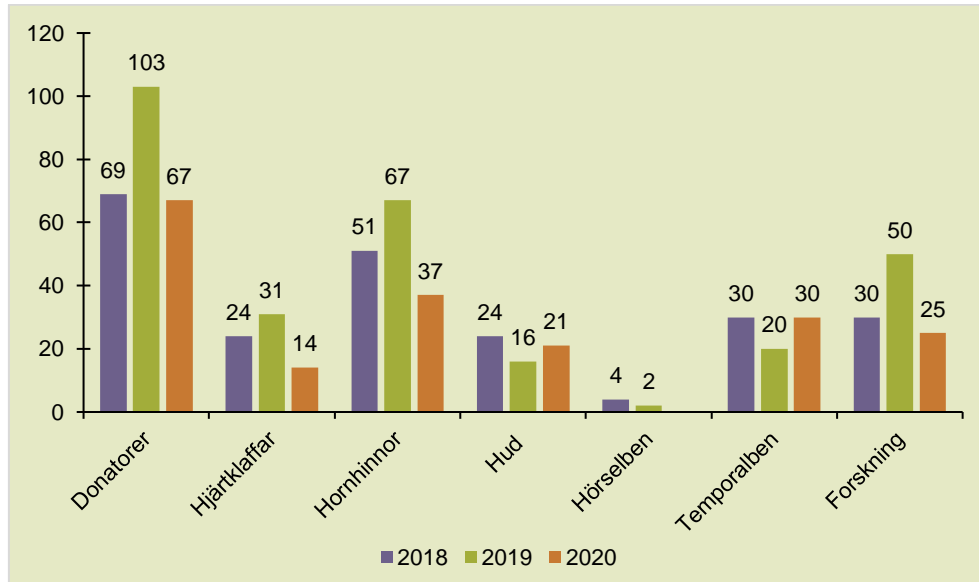
Omkring en fjärdedel av all transplanterad vävnad i Sverige kommer från donatorer från den rättsmedicinska verksamheten. Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Rättsmedicinalverket har sedan 2011 tecknat avtal som innebär att SKR ersatt Rättsmedicinalverket ekonomiskt för att myndigheten ska kunna arbeta donationsfrämjande. Ersättningen från SKR har bland annat använts för utbildning avseende vävnadsdonationer och övergripande samordning. Tidigare har SKR fått statsbidrag för ändamålen men sedan det upphörde, 2018, sluter SKR avtal med Rättsmedicinalverket från år till år.

Vid samtliga rättsmedicinska enheter finns en donationsansvarig läkare och en donationsansvarig rättsmedicinsk assistent som ansvarar för den lokala dagliga donationsverksamheten. Enheterna har ingått avtal med vävnadsinrättningar om ersättning per levererad vävnad, som tillsammans med ersättningen från SKR ger Rättsmedicinalverket full kostnadstäckning för arbetet med vävnadsdonation. Vävnader har också efter etiskt godkännande och medgivande från närstående lämnats till olika forskningsprojekt.

Tillvaratagande av vävnad har under året genomförts på enheterna i Göteborg, Lund, Stockholm och Umeå. Skillnaderna mellan enheterna är stora när det gäller mängden tillvaratagna vävnader. I både Stockholm och Lund finns väl utarbetade samarbeten mellan Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten, vilket förbättrar möjligheterna att identifiera och utföra provtagning av potentiella donatorer i ett tidigt skede. Enheter som har stora upptagningsområden med långa transporter har svårare att tillvarata vävnader för donationsändamål. Till följd av pandemin har antalet donatorer och tillvaratagna vävnader minskat betydligt under 2020 jämfört med föregående år (Figur 7).

För att en avliden ska vara aktuell som donator måste ett negativt covid-19-svar erhållas. Möjligheten att få covid-19-prover från avlidna analyserade har skilt sig åt mellan regionerna och tillgången på provtagningskit har varit en begränsad faktor vilket har gjort att donationsverksamheten på vissa enheter helt har avstannat under stora delar av året.

Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader

Kostnad per ärende

Vad gäller rättsintyg har kostnaderna ökat under 2020 vilket påverkat kostnaden per ärende. Kostnadsökningen är cirka fem miljoner kronor och förklaras till stor del av en justerad kostnadsföring av kompletteringsärenden där även ärenden från tidigare år ingår samt ärenden som handläggs med underlag från FD-läkare.

Inom medicinsk åldersbedömning beror den lägre kostnaden per ärende 2018 på att antalet ärenden uppgick till 1 252 mot 199 ärenden 2019 och 176 ärenden 2020.

Den totala kostnaden för verksamheten påverkas bara till en mindre del av antalet ärenden.

Tabell 22. Kostnad per ärende i kronor

Ärenden	2018	2019	2020
Rättsmedicinsk obduktion ¹	28 300	30 000	29 400
Rättsintyg			
Kroppsundersökning av levande	4 900	5 000	6 700
Yttrande	4 800	4 900	5 400
Rättsmedicinsk åldersbedömning	6 500	26 800	25 900

¹ Kostnaden för år 2018 och 2019 har korrigerats mot tidigare årsredovisningar.

Rättspsykiatri

Den rättspsykiatriska utredningsverksamheten genomför tre typer av undersökningar. Dessa är § 7-undersökningar, rättspsykiatriska undersökningar samt riskutredningar gällande personer som ansökt om att få fängelse på livstid omvandlat till ett tidsbestämt straff.

Verksamheten bedrivs vid undersökningsenheter i Göteborg och Stockholm. På entreprenad genomförs även § 7-undersökningar av Region Västerbotten. Med entreprenad avses att Rättsmedicinalverket har avtal med regionen och betalar per utförd undersökning. Omkring 190 medarbetare och 130 timanställda arbetar i verksamheten. Arbetet bedrivs av flera yrkeskategorier som rättspsykiatriker, läkare under specialistutbildning, psykologer, sjuksköterskor, forensiska socialutredare, omvårdnadspersonal, administratörer och säkerhetsoperatörer. Verksamheten bedrivs dygnet runt årets alla dagar.

Ungefär tre fjärdedelar av alla rättspsykiatriska undersökningar genomförs på personer som är häktade. Dessa är av Kriminalvården klassade utifrån en tregradig skala vad gäller risk för rymning/fritagning och risk för utagerande beteende. I klass 1 placeras personer där risken är störst. Enheten i Stockholm kan ta emot häktade från samtliga säkerhetsklasser medan enheten i Göteborg tar emot personer i säkerhetsklass 2 och 3.

Medan en rättspsykiatrisk undersökning pågår vistas den häktade i normalfallet hos Rättsmedicinalverket. Under året har kapaciteten att ta emot häktade utökats. Detta har skett genom att enheten i Stockholm permanent öppnat tre ytterligare platser. Totalt finns nu en kapacitet och bemanning för att hålla 28 platser öppna.

Var en häktad undersöks styrs i normalfallet av det län som personen är bosatt i. Saknar den häktade en bostad används istället vistelsen för beslutet. Enheten i Göteborg undersöker personer från södra Sverige (såvida de inte tillhör säkerhetsklass 1), medan enheten i Stockholm undersöker personer från norra och merparten av mellersta Sverige. Under året har upptagningsområdena justerats med anledning av läkarbrist vid enheten i Göteborg, varför Värmlands och Örebro län numera tillhör upptagningsområdet för enheten i Stockholm.

Rättsmedicinalverket ansvarar för specialistutbildning i rättspsykiatri och håller årligen ett antal ST-kurser för blivande rättspsykiatriker.

Tillgången till rättspsykiatriker är begränsad i landet. Under perioden 2012–2019 har i genomsnitt knappt fem specialistbevis utfärdats varje år av Socialstyrelsen. De senaste två åren har dock antalet ökat något

Tillgången till rättspsykiatriker är begränsad.

(fem bevis under 2018 och sju bevis under 2019), men utgör alltså en mycket liten rekryteringsbas. Förutom hos Rättsmedicinalverket finns rättspsykiatriker i huvudsak anställda inom regionerna. Rättsmedicinalverket har under året haft en betydande brist på rättspsykiatriker vid enheten i Göteborg. Flera åtgärder har satts in för att såväl bibehålla anställda läkare som attrahera fler till verksamheten. Myndigheten har lyckats rekrytera tre nya läkare under specialistutbildning (ST-läkare) till enheten i Göteborg, men när det gäller överläkare har bemanningen alltså varit låg. Konsekvensen av detta är bland annat en ökad arbetsbelastning för befintliga läkare samt att utredningskapaciteten, vad gäller läkare, varit lägre än behovet.

Den rättspsykiatriska verksamheten bedriver sitt kvalitetsarbete utifrån en systematisk kvalitetsutvecklingsmodell. Pandemin har delvis begränsat möjligheten att såväl resurssätta som genomföra aktiviteter inom ramen för detta arbete, men vissa åtgärder har ändå kunnat slutföras. Rättsmedicinalverket har infört särskilda kompetensintyg för psykologer och forensiska socialutredare som deltar i rättspsykiatriska undersökningar. Kompetensintyget är ett strukturerat sätt att bedöma att den enskilda psykologen eller socialutredaren känner till den rättspsykiatriska verksamheten och dess regelverk väl, kan arbeta självständigt i utredningsarbetet samt handleda och introducera ny personal. Vidare har en särskild revisionsgrupp skapats som systematiskt kommer att arbeta med revideringar av de stöddokument som tagits fram för utredningsverksamheten. På detta sätt skapas en struktur för att fånga in, prioritera och tillgodose behov av förbättringar av stöddokumentet i syfte att bibehålla hög kvalitet i de utlåtanden som Rättsmedicinalverket lämnar. Verksamheten har även fortsatt med åtgärder såsom gemensamma falldragningar och återkopplingsmöten med den rättspsykiatriska vården för att bibehålla samstämmighet i bedömningar.

Justitieombudsmannen har granskat vilka konsekvenser Rättsmedicinalverkets åtgärder för att förhindra spridning av covid-19 fått för intagna inom den rättspsykiatriska verksamheten (JO:s dnr O 21–2020). Granskningen medförde ingen kritik mot myndigheten.

JO har granskat situationen för intagna hos RMV under pandemin. Ingen kritik riktades mot myndigheten.

Rättspsykiatriska undersökningar

En domstol kan med stöd av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning (RPU) besluta om att en sådan undersökning ska genomföras. Syftet är att bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken. I undersökningen bedömer Rättsmedicinalverket om den misstänkte har begått den aktuella gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och om en sådan störning föreligger även vid undersökningen.

Ärendeutveckling

Efter ett par år av relativt markant ärendeökning (en ökning med 25 procent mellan 2017 och 2019) har inflödet under 2020 minskat (Tabell 23). Minskningen är tydligast när det gäller personer som är på fri fot, där inflödet minskat med 17 procent. För häktade personer är minskningen 5 procent.

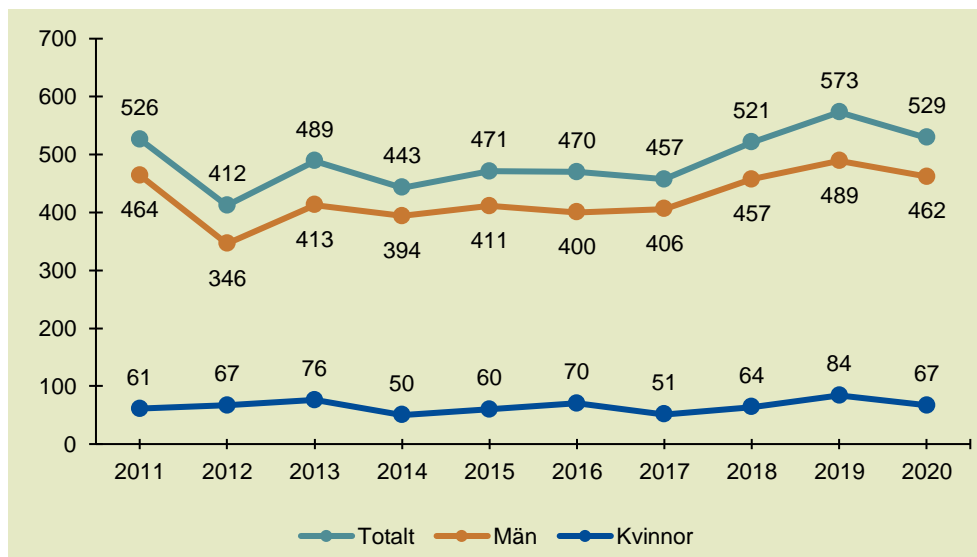
Tabell 23. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar (RPU)

	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
RPU totalt	521	573	529	-8
RPU häktade	383	431	411	-5
Göteborg	150	185	150	-19
Stockholm	233	246	261	6
RPU på fri fot	138	142	118	-17
Göteborg	66	57	47	-18%
Stockholm	72	85	71	-16%

Orsakerna till minskningen kan vara flera. Antalet § 7-undersökningar, som ofta föregår en rättspsykiatrisk undersökning, har också minskat jämfört med 2019. Detta är sannolikt en bidragande faktor till ett minskat inflöde av rättspsykiatriska undersökningar. Orsakerna bakom ett minskat inflöde av § 7-undersökningar diskuteras i kommande avsnitt.

De senaste tio åren har inflödet fluktuerat mellan som lägst 412 ärenden (år 2012) och som högst 573 ärenden (år 2019) (Figur 8). Inflödet styrs av domstolarnas behov av undersökningar. Varför detta behov varierar mellan åren är inte känt och myndigheten har under 2020 saknat resurser för att analysera detta.

Figur 8. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på män och kvinnor

Handläggningstider

Handläggningstiden för en rättspsykiatrisk undersökning är lagfäst. Enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning ska utlåtandet efter undersökningen lämnas till domstolen inom fyra veckor från det att ärendet kommit till myndigheten om den misstänkte är häktad. För personer på fri fot ska utlåtandet lämnas inom sex veckor. Handläggningstiden (median) uppgick till 28 dagar för häktade personer och 42 dagar för personer på fri fot. Handläggningstiderna ligger för båda grupperna på samma nivå som föregående år.

Rättsmedicinalverket kan begära anstånd om undersökningen inte kan slutföras inom den lagfästa tidsramen. Antalet beviljade anstånd har ökat för häktade personer, men minskat för personer på fri fot. De vanligaste skälen till att anstånd begärs är behov av utökad observationstid och platsbrist på vistelseavdelningarna. Även om antalet undersökningar totalt sett minskat har inflödet i perioder varit så högt att vistelseavdelningarna tidvis varit fullbelagda, vilket inte gjort det möjligt att bereda plats för nya intag.

Trots att antalet undersökningar minskat totalt, har ärendeinflödet tidvis varit högt.

En häktad person ska överföras till en undersökningsenhet inom sju dagar från det att Rättsmedicinalverket mottagit domstolens beslut att en RPU ska genomföras. Denna bestämmelse är inte förenad med möjlighet att begära anstånd. Trots det kan Rättsmedicinalverket inte alltid uppfylla kravet. Platsbrist på vistelseavdelningarna, vilket innebär att nya intag inte kunnat göras inom den lagstadgade tidsramen, är den vanligaste orsaken. Antalet överskridanden har ökat med 51 procent under 2020 jämfört med 2019 (Tabell 24). Överskridandena avser dock i regel endast ett fåtal dagar.

Tabell 24. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgade tidsgränser har överskridits samt antal och andel (%) fall med anstånd

		2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Väntetid för häktade som överskrider 7 dagar	Antal	10	51	77	51
	Andel (%)	2,6	11,8	18,7	
Anstånd					
Anstånd för häktade	Antal	44	60	93	55
	Andel (%)	11,5	13,9	22,6	
Anstånd för personer på fri fot	Antal	38	43	36	-16
	Andel (%)	27,5	30,3	30,5	
Anstånd totalt	Antal	82	103	129	25
	Andel (%)	15,7	18,0	24,4	

Året har präglats av ett fluktuerande inflöde där det tidvis varit full- eller överbelagt på vistelseavdelningarna, vilket påverkar möjligheten till intag. Under 2020 har belägningsgraden för vistelseavdelningen i Göteborg varit i genomsnitt 66 procent av tillgänglig kapacitet för helåret. För en enskild månad har belägningsgraden i

genomsnitt varit som lägst 45 procent och som högst 97 procent. Det kan jämföras med 2019 då den genomsnittliga beläggningen var 78 procent (som lägst 54 och som högst 97 procent).

I Stockholm har beläggningen varit högre, i genomsnitt 87 procent. Som lägst har den varit 69 procent och som högst 110 procent av tillgänglig kapacitet. Under 2019 var den genomsnittliga beläggningen 95 procent (som lägst 78 och som högst 115 procent).

En lägre beläggningsgrad under 2020 förklaras av ett lägre inflöde av rättspsykiatriska undersökningar. Som tidigare nämnts har upptagningsområdena justerats under året för att hantera bristen på överläkare vid enheten i Göteborg. Det förklarar åtminstone delvis att Göteborg har en lägre beläggningsgrad, såväl i jämförelse med 2019 som i förhållande till Stockholm.

Den lagfästa tidsramen för en rättspsykiatrisk undersökning av en häktad person innebär att verksamheten ständigt behöver kunna bereda plats för nya ärenden. Det innebär att en beläggningsgrad om 100 procent endast är möjlig under några dagar. Vidare behöver det alltid finnas lokalmässig kapacitet att avskilja en intagen, vilket ibland innebär att ett intag inte kan göras inom den reglerade tidsramen. När Rättsmedicinalverket inte kan bereda en plats riskerar den fortsatta rättsprocessen att försenas.

Domstolens frågor vid rättspsykiatrisk undersökning

På uppdrag av domstolen bedömer Rättsmedicinalverket om den misstänkte haft en allvarlig psykisk störning vid gärningen respektive vid undersökningstillfället. Om en allvarlig psykisk störning förelegat vid gärningstillfället ska påföljden i första hand bli annan än fängelse. Om en allvarlig psykisk störning föreligger vid undersökningstillfället kan personen dömas till rättspsykiatrisk vård. Den rättspsykiatriska undersökningen kan även, om domstolen begär det, innehålla fler bedömningar än enbart dem om allvarlig psykisk störning. Domstolen kan exempelvis begära att Rättsmedicinalverket bedömer om en allvarlig psykisk störning varit självförvållad genom rus eller annat liknande tillstånd.

Domstolen kan även begära att myndigheten bedömer om den misstänkte, i det fall en allvarlig psykisk störning föreligger vid undersökningstillfället, bör överlämnas till rättspsykiatrisk vård med eller utan särskild utskrivningsprövning. Särskild utskrivningsprövning innebär att förvaltningsrätten prövar om vården ska upphöra. Om rätten inte beslutat om särskild utskrivningsprövning avgör chefsöverläkaren när vården ska upphöra.

Om en person till följd av en allvarlig psykisk störning saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller, om sådan förmåga finns, att anpassa sitt handlande efter

sådan insikt får personen inte dömas till fängelse såvida inte den enskilde själv vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt. Domstolen kan begära att Rättsmedicinalverket bedömer om personen saknat någon av dessa förmågor.

För frågetyperna som rör rättspsykiatrisk vård med eller utan särskild utskrivningsprövning har andelarna legat relativt konstant de senaste tre åren (Tabell 25). För övriga frågetyper ses en ökande trend. Både förmåga att inse gärningens innebörd och förmåga att anpassa sitt handlande har ökat med cirka sju procentenheter under den redovisade perioden 2018–2020.

Tabell 25. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med förfrågningar från domstolarna

Förfrågningar		2018	2019	2020
Till följd av den allvarliga psykiska störningen saknat förmåga att inse gärningens innebörd	Antal	419	485	460
	Andel (%)	80,4	84,6	87,0
Till följd av den allvarliga psykiska störningen saknat förmåga att anpassa sitt handlande efter sådan insikt	Antal	416	475	459
	Andel (%)	79,8	82,9	86,8
Självförvållat rus eller annat liknande tillstånd vid gärningen	Antal	189	231	217
	Andel (%)	36,3	40,3	41,0
Rättspsykiatrisk vård <u>med</u> särskild utskrivningsprövning	Antal	476	525	486
	Andel (%)	91,4	91,6	91,9
Rättspsykiatrisk vård <u>utan</u> särskild utskrivningsprövning	Antal	41	42	40
	Andel (%)	7,9	7,3	7,6

Andel undersökta med allvarlig psykisk störning

Andelen undersökta personer som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen uppgick 2020 till 57 procent (Tabell 26). Det motsvarar ungefär samma nivå som år 2019. Andelen som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid undersökningen var 53 procent under 2020 och motsvarar nivån för föregående år. Andelen som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid undersökningen är således något lägre än andelen vid gärningen. Det förklaras av att vissa tillstånd, exempelvis initierade av drogintag, kan vara övergående och därmed föreligger inte någon allvarlig psykisk störning vid undersökningstillfället. Personen kan då inte dömas till rättspsykiatrisk vård. Sedan år 2014 och framåt har andelen som bedömts ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen ökat men har det senaste året planat ut (Figur 9).

Tabell 26. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden

		2018		2019		2020	
		Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Bedömdes ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen	Totalt	291	55,9	335	58,5	303	57,3
	Göteborg	113	52,3	138	57,0	106	53,8
	Stockholm	178	58,4	197	59,5	197	59,3
	Kvinnor	39	60,9	53	63,1	43	64,2
	Män	252	55,1	282	57,7	260	56,3
Bedömdes ha en allvarlig psykisk störning vid undersökningen	Totalt	269	51,6	300	52,4	278	52,6
	Göteborg	103	47,7	124	51,2	102	51,8
	Stockholm	166	54,4	176	53,2	176	53,0
	Kvinnor	35	54,7	51	60,7	42	62,7
	Män	234	51,2	249	50,9	236	51,1

Fördelning mellan enheter

Ärenden behöver ibland flyttas mellan de båda undersökningsenheterna. Det innebär att undersökningen flyttas från den ena enheten till den andra. Behovet uppstår bland annat genom att enheten i Göteborg inte tar emot häktade i säkerhetsklass 1, men även jävssituationer och hög ärendebelastning innebär att ärenden flyttas. År 2020 flyttades totalt 47 ärenden. Motsvarande antal för 2019 var 45. Någon större förändring i antalet flyttade ärenden kan således inte noteras. Hög ärendebelastning är den vanligaste orsaken till att flyttningar sker.

Psykiatrisk vård under undersökningsperioden

Häktade personer som vistas vid myndigheten behöver i vissa fall psykiatrisk vård medan undersökningen pågår. Rättsmedicinalverket kan då ge akut psykiatrisk vård med stöd av lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV). Under 2020 fick totalt 101 personer varav 10 kvinnor vård enligt LRV. Motsvarande siffror för 2019 var 104 personer, varav 13 kvinnor. Antalet som vårdats enligt LRV är därmed i princip oförändrat.

Enligt samma lag får en patient hållas avskild från andra patienter endast om det är nödvändigt på grund av att patienten genom aggressivt eller störande beteende allvarligt försvårar vården av andra. Ett beslut om avskiljande gäller högst åtta timmar men kan förlängas. Under 2020 avskildes 58 personer varav 6 kvinnor mer än åtta timmar. Motsvarande siffror för 2019 var 68 personer varav 7 kvinnor. Det innebär att färre personer har behövt avskiljas under 2020 jämfört med föregående år.

Paragraf 7-undersökningar

Enligt § 7, lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. får domstolen förordna en läkare att avge ett läkarintyg om en misstänkt, en så kallad §7-undersökning. Denna undersökning kan beskrivas som en screeningundersökning där läkaren bedömer om det finns skäl att genomföra en rättspsykiatrisk undersökning.

Vid en § 7-undersökning träffar en läkare den misstänkte under cirka en timmes tid för att bedöma personens psykiatriska status. Som underlag för bedömningen har läkaren även tillgång till handlingar från domstolen och dokument kan även begäras in från exempelvis socialtjänst och sjukvård.

Domstolen kan även begära en typ av § 7-undersökning som innebär att läkaren tar ställning till om den misstänkte kan överlämnas till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning (så kallad § 7-vård). Denna typ av undersökning följs i regel inte av en rättspsykiatrisk undersökning.

Ärendeutveckling

Efter en lång tid av minskat inflöde sågs under 2018 och 2019 en liten ökning av antalet § 7-undersökningar. Denna ökning har nu brutits och för 2020 ses istället en viss minskning (Tabell 27). För häktade personer har antalet minskat med fyra procent. För personer på fri fot är minskningen tydligare och utgör knappt 14 procent mellan 2019 och 2020.

Orsakerna bakom minskningen är inte klarlagda. Det är dock inte uteslutet att pandemin påverkat ärendeflödet, men exakt hur är svårt att säga. För att bidra till en minskad smittspridning beslutade Rättsmedicinalverket att under två perioder ansöka om anstånd hos domstolarna för undersökningar av personer på fri fot. Den första perioden varade från början av april till början av juni och den andra från slutet av november och pågick fortfarande när denna årsredovisning publicerades. När undersökningarna återupptogs igen i juni, efter den första perioden, förväntades att en större mängd ärenden skulle komma till myndigheten. Denna ökning uteblev dock.

Rättsmedicinalverket har försökt kartlägga om pandemin haft konsekvenser för andra aktörer inom rättskedjan på ett sätt som påverkat inflödet av § 7-undersökningar, men några tydliga samband har inte stått att finna. Rättskedjan har haft fokus på att upprätthålla handläggningen i möjligaste mån vad gäller frihetsberövade personer vilket kan förklara att antalet häktade personer som genomgår § 7-undersökningar endast minskat marginellt. Att rättsprocessen för frihetsberövade personer prioriterats skulle kunna förklara att beslut om undersökningar av personer på fri fot prioriterats ned. Samtidigt finns inget som tyder på att pandemin i sig orsakat stora ärendebalanser hos domstolarna.

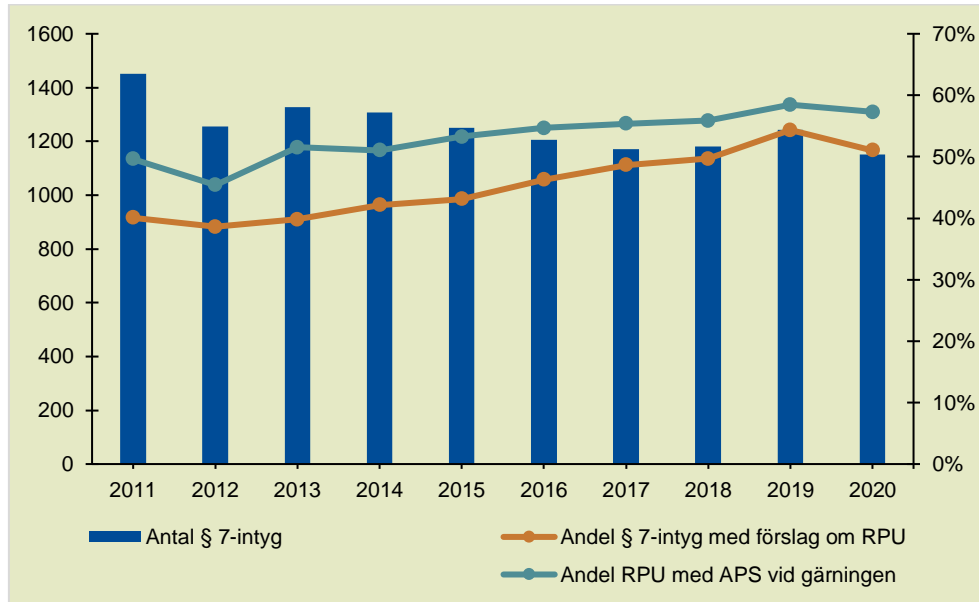
Ett viktigt underlag för domstolens beslut om att förordna om en § 7-undersökning är Kriminalvårdens personutredningar. I dessa utredningar kan Kriminalvården uttala om de anser att en § 7-undersökning bör göras. Rättsmedicinalverket har hämtat in statistik över dels antalet genomförda personutredningar de senaste tre åren, dels uppgifter om antal personutredningar där en § 7-undersökning rekommenderas. Antalet genomförda personutredningar har ökat varje år, från knappt 27 800 utredningar 2018 till drygt 30 100 under år 2020. Under samma period har antalet rekommendationer om § 7-undersökning minskat något, från 672 under 2018 till 615 under år 2020. Det innebär att andelen utredningar där § 7-undersökning rekommenderas stadigt har minskat. Mönstret är svårtolkat. Å ena sidan skulle minskningen kunna förklara det minskande inflödet till Rättsmedicinalverket, men å andra sidan ökade inflödet till myndigheten under 2019 trots att antalet rekommendationer om § 7-undersökning minskade. Samtliga uppgifter från Kriminalvården för 2020 är preliminära. Rättsmedicinalverket kommer att fortsätta följa utvecklingen av personutredningar och rekommendationer om § 7 undersökning.

Tabell 27. Antal expedierade § 7-intyg, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, samt uppdelat på ordinära § 7-intyg och § 7-intyg vård

	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
§ 7-intyg totalt	1 183	1 242	1 152	-7
§ 7-intyg, häktade	793	831	798	-4
§ 7-intyg, fri fot	390	411	354	-14
§ 7-intyg ordinära	905	915	853	-7
§ 7-intyg vård	278	327	299	-9

Andelen § 7-undersökningar där Rättsmedicinalverket rekommenderar att en rättspsykiatrisk undersökning genomförs har minskat något jämfört med 2019 (Figur 9). Under 2020 rekommenderades en RPU i 51 procent av utredningarna. Motsvarande andel föregående år var 54 procent. Under den senaste tioårsperioden har dock andelen utredningar där en RPU rekommenderas ökat. År 2011 rekommenderades en RPU i 40 procent av utredningarna. Bakgrunden till ökningen är inte känd, men en tänkbar anledning är att domstolarna ökat sin precision vad gäller att identifiera de ärenden där det finns skäl att utreda om en allvarlig psykisk störning föreligger.

Figur 9. Antal expedierade § 7-intyg, andel § 7-intyg med förslag om RPU samt andel RPU:er där den undersökta personen bedömdes ha en APS vid gärningen, 2011–2020

Handläggningstider § 7-undersökningar

Det finns ingen lagstadgad handläggningstid för § 7-undersökningar, men de ska handläggas så fort som möjligt, inte minst med tanke på att personerna oftast är frihetsberövade. För häktade personer har handläggningstiden (median) ökat till 15 dagar jämfört med 14 dagar föregående år. För personer på fri fot har handläggningstiden ökat, från 39 dagar år 2019 till 44 dagar år 2020. Orsaken till detta är pandemin. Som redovisats ovan kallades inte personer på fri fot under två månaders tid under våren samt sedan mitten av november och framåt. Ärendena har under tiden varit pågående, men någon handläggning har i praktiken inte kunnat göras.

Riskutredningar

En person som dömts till livstids fängelse kan ansöka om att få sitt straff tidsbestämt. Ärendena prövas av Örebro tingsrätt enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid. På uppdrag av tingsrätten genomför Rättsmedicinalverket en utredning av risken för att den livstidsdömde återfaller i brottslighet, så kallad riskutredning.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Antalet riskutredningar är beroende av hur många som ansöker om att få sitt straff tidsbestämt. Antalet har fluktuerat över åren och för 2020 ses en ökning jämfört med föregående år (Tabell 28).

Handläggningstiderna har minskat betydligt jämfört med föregående år.

Handläggningstiden för riskutredningar har minskat kraftigt.

Tabell 28. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider

	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Antal riskutredningar	34	27	36	33
Handläggningstid (median)	69	75	49	-35

Socialstyrelsens rättsliga råd

Domstolen kan begära att Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor (rättsliga rådet) lämnar ett utlåtande över Rättsmedicinalverkets bedömningar. Inom det rättspsykiatriska verksamhetsområdet kan detta gälla samtliga undersökningstyper, det vill säga § 7-undersökningar, rättspsykiatriska undersökningar och riskutredningar.

Under 2020, liksom 2019, har inga § 7-undersökningar varit aktuella hos rådet. För rättspsykiatriska undersökningar har utlåtande lämnats i 17 ärenden. I fyra av dessa har rådet gjort en annan bedömning än Rättsmedicinalverket. Motsvarande antal för 2019 var nio ärenden varav rådet gjorde en annan bedömning i två av ärendena. Rådet har således konsulterats i fler ärenden under 2020 än föregående år. Det är dock relativt små tal varför det är svårt att närmare analysera bakgrunden till detta. Utlåtande har begärts för fyra riskutredningar, varav ett ärende föranledde en annan bedömning än Rättsmedicinalverkets. År 2019 lämnade rådet utlåtande över en riskutredning (ingen annan bedömning).

Kostnad per ärende

Ökningen av kostnaden per ärende för RPU vad gäller såväl häktade som personer på frifot samt § 7-undersökningar beror på ökade personalkostnader till följd av ett ökat antal anställda samtidigt som antalet undersökningar minskat.

Tabell 29. Kostnad per ärende i kronor

Ärende	2018	2019	2020
RPU – häktad	481 600	439 300	494 200
RPU – fri fot	73 900	118 400	137 500
§ 7-intyg	7 300	10 000	11 800

Kompetensförsörjning

Med kompetensförsörjning menas att Rättsmedicinalverket ska kunna attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens på kort och lång sikt för att nå verksamhetens mål. Det innebär också att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sina yrkesroller och att de känner engagemang och bidrar till verksamheten.

Attrahera och rekrytera

Rättsmedicinalverket arbetar kontinuerligt med arbetsgivarprofilen i syfte att uppfattas som en modern och attraktiv arbetsgivare. För att stärka myndighetens förmåga att attrahera och rekrytera nya medarbetare har ett nytt koncept för arbetsgivarprofilering utvecklats under året.

Forskning är en grundförutsättning för att upprätthålla den kompetens och kunskap som Rättsmedicinalverket måste ha i rollen som expertmyndighet. Möjligheten att, för vissa yrkesgrupper, kunna kombinera arbetet med forskning, är också en betydelsefull faktor för att myndigheten ska kunna attrahera och behålla kompetensen.

Forskning är nödvändigt för att upprätthålla den kompetens och kunskap som RMV måste ha.

Rättsmedicinalverket har under året haft svårigheter att rekrytera inom vissa områden, exempelvis läkare inom rättspsykiatri eftersom tillgången till rättspsykiatriker är begränsad i landet. Under året annonserade Rättsmedicinalverket 90 anställningar varav merparten var ersättningsrekryteringar. De utökningar av antal medarbetare som gjordes var främst inom den rättspsykiatriska verksamheten mot bakgrund av ett ökat ärendeflöde de senaste åren.

Utveckla och behålla

Det tar minst fem år att utbilda legitimerade läkare till specialistläkare i rättsmedicin och minst två och ett halvt år att utbilda specialistläkare i psykiatri till rättspsykiatriker. Rättsmedicinalverket är den enda som kan utbilda dessa läkare och utbildningen kräver stora resurser inte minst från specialistläkarna i form av handledning. De långa utbildningstiderna är en utmaning för myndigheten och en hög personalomsättning i dessa yrkesgrupper blir kostsamt. En långsiktig och stabil kompetensförsörjning är därför central för myndighetens förmåga att utföra sitt uppdrag. Myndigheten har en omfattande intern utbildningsverksamhet för att introducera och vidareutveckla medarbetare. Flera yrkeskategorier har också interna nätverk för fortbildning och erfarenhetsutbyte.

Under året har ett centrum för metodutveckling inrättats med syfte att genomlysna, analysera och sammanställa kunskap av betydelse för rättsläkarnas arbete. Tre

läkare har slutfört sina specialiseringstjänster och erhållit specialistkompetens inom rättsmedicin, och tre läkare har slutfört sina specialiseringstjänster och erhållit specialistkompetens i rättspsykiatri.

Arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna har ett samverkansavtal. Samverkan ger medarbetare möjlighet att bidra med sin kompetens i diskussionen inför olika beslut, och på så sätt vara med att utveckla verksamheten. Under året har en utvärdering av hur samverkan fungerat inom myndigheten genomförts. Resultatet kommer att ligga till grund för att identifiera vilka områden som behöver förbättras och utvecklas inom ramen för samverkan.

En central del inom området kompetensförsörjning är chefs- och ledarskapsutveckling. Flera chefsutbildningar och seminarier har ägt rum under året, bland annat myndighetens grundläggande chefsutbildning, samt ett digitalt ledarforum där alla chefer på myndigheten deltog. Året har präglats av pandemin som inneburit en ökad osäkerhet och svårighet att planera och genomföra utbildningar där fysisk närvaro är att föredra. Flera utbildningar har därför fått ställas in. Detta kan komma att leda till ett ökat behov av utbildningsinsatser kommande år.

Vid utgången av året hade Rättsmedicinalverket 529 anställda, varav 64 procent (337) kvinnor och 36 procent (192) män.

Avsluta

Myndighetens personalomsättning, det vill säga avgångar bland tillsvidareanställd personal vid myndigheten inklusive pensionsavgångar, uppgick till 5,89 procent 2020, vilket är en minskning med ungefär 1,75 procentenheter jämfört med 2019. Högst personalomsättning finns bland omvårdnadspersonal inom avdelningen för rättspsykiatri. Den generellt låga personalomsättningen kan i vissa hänseenden vara en fördel för myndigheten eftersom många av myndighetens befattningar är av sådan art att kompetensbortfallet tar lång tid att ersätta även om vakansen kan fyllas.

25 avslutningssamtal har genomförts under 2020. Samtalen är betydelsefulla ur ett lärandeperspektiv för myndigheten och ger även möjlighet till ett bra avslut på en anställning. Synpunkter på till exempel arbetsmiljö eller kompetensutvecklingsmöjligheter ökar kunskapen om hur Rättsmedicinalverket kan bli bättre på att attrahera och behålla medarbetare.

Säkerhet och lokaler

En god säkerhet är en förutsättning för en trygg och säker arbetsmiljö och för en säker vistelse för de intagna inom rättspsykiatrin. Utöver en säkerhetsenhet på huvudkontoret finns det säkerhetssamordnare och brandskyddsansvariga på respektive verksamhetsställe.

Säkerhet

Rättsmedicinalverket arbetar med dynamisk säkerhet som är en kombination av utbildning, bemötande, etik och förhållningsätt.

Inom den rättspsykiatriska avdelningen är det viktigt att medarbetarna på undersökningsenheterna har en hög närvaro ute bland de intagna. Dels för att kunna observera hur intagna bemöter varandra, dels för att det medför en ökad trygghet för både personal och intagna. För att stärka personalens säkerhet genomförs kontinuerliga övningar i självskydd.

Under 2020 genomfördes säkerhetsdagar för omvårdnadspersonal vid rättspsykiatriska enheten i Göteborg. Ett av årets teman var lågaffektivt bemötande mot intagna såväl som medarbetare. För att minska smittoriskerna delades grupperna upp och fysiskt självskydd övades inte. Enheten i Stockholm ska genomföra säkerhetsdagar under våren 2021.

Trots ett aktivt säkerhetsarbete uppstår ett antal incidenter varje år. Antalet rapporter om hot och våld inom den rättspsykiatriska avdelningen uppgick 2020 till 65 vilket är en minskning med 30 ärenden (32 procent) jämfört med 2019 (Tabell 30). Även i förhållande till totala antalet vistelsedagar, det vill säga summan av samtliga vistelsedagar för alla häktade under året, har antalet rapporter minskat, från nära 12 incidenter per 1 000 vistelsedagar under 2019 till 8,7 för år 2020.

Tabell 30. Antal rapporter om hot- och våldsinidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna

	2018	2019	2020	Förändring % 2020 jmf 2019
Hot och våld totalt	65	95	65	-31,6
Göteborg	22	41	31	-24,4
Stockholm	43	54	34	-37,0
Totalt antal per 1 000 vistelsedagar	9,0	11,9	8,7	-26,9

Källa: Enheternas incidentrapporter

Ärendetrycket antas påverka antalet incidenter eftersom det innebär ett mindre genomsnittligt antal intagna på vistelseavdelningarna. En något mindre ärendemängd under 2020 kan således var en förklaring till färre rapporterade incidenter. Även pandemin kan ha påverkat. Som ett led i att minska risken för smittspridning har intagna haft möjlighet att vistas mer på sina rum än tidigare. Exempelvis har måltider kunnat intas på rummen. Detta kan ha inneburit att färre konfliktsituationer uppkommit. Under 2020 har även antalet disponibla platser ökat vid enheten i Stockholm, vilket har ökat möjligheterna att hålla isär potentiellt konfliktbenägna personer. Dagtid kan intagna röra sig fritt inom vistelseavdelningen och umgås med andra intagna. Det gäller under förutsättning att personen inte har restriktioner eller är avskild. Att studera de intagnas interaktioner med personal och varandra utgör en betydelsefull källa till information om deras psykiska status.

Med stöd av häkteslagen kan Rättsmedicinalverket avskilja personer som stör ordningen och säkerheten vid verksamheten. Under 2020 beslutades om totalt 92 avskiljningar. Motsvarande antal 2019 var 126 avskiljningar och 130 år 2018. Ett minskande antal de senaste åren kan därmed konstateras.

Under 2020 har Rättsmedicinalverket hanterat flera individer som utfört otillåten påverkan och hotat medarbetare inom myndigheten. Detta har resulterat i flera polisanmälningar. På rättsmedicinska enheten i Solna genomfördes ett inbrott där endast värdesaker stals. En av gärningsmännen kunde lagföras.

Informationssäkerhet

Ledningssystemet för informationssäkerhet har uppdaterats kontinuerligt under året med anledning av förändrade författningar och komplexa frågeställningar inom området. Rättsmedicinalverket har under året utrett ett antal informations-säkerhetsincidenter, både gällande personuppgifter och övrig information. Rättsmedicinalverket har stärkt sitt informationssäkerhetsarbete genom att utveckla de interna processerna för informationssäkerhetsincidenter och konsekvensbedömningar gällande personuppgiftsbehandlingar.

Genom utbildningsinsatser arbetar Rättsmedicinalverket också för att höja medarbetarnas medvetenhet om vikten av informationssäkerhet och vad det egna ansvaret innebär. Till följd av pandemin har inte planerade utbildnings- och informationsinsatser kunnat genomföras enligt plan. Istället har vikten av informationssäkerhet kommunicerats via intranätet.

Inom it-området pågår ett arbete för att öka informationssäkerheten genom att ersätta äldre it-system och infrastruktur med moderna varianter. Under året har större delen av infrastrukturen avseende servrar, nätverk, krypton och

lagringssystem bytts ut. På användarsidan har nästan all datorutrustning och alla skrivare bytts ut till en enhetlig park. Vidare har även förstärkt inloggning med kort och kryptering av datorutrustning införts. Kravställning av nya applikationer har påbörjats och arbetet med att byta ut äldre sådana kommer att fortsätta flera år framöver.

Lokaler

Rättsmedicinalverket finns på flera platser i landet. Lokalernas utformning varierar utifrån den verksamhet som bedrivs. Exempelvis kräver lokaler för rättspsykiatrisk verksamhet många specialanpassningar för att uppfylla kraven på bland annat säkerhet, brandskydd, anpassad vårdmiljö för intagna och arbetsmiljö.

På den rättsmedicinska enheten i Stockholm har säkerhetshöjande insatser genomförts i form av ett nytt skalskydd och inpasseringssystem. Lokalerna för den rättsmedicinska enheten i Umeå är inte ändamålsenliga och verksamheten flyttar till nybyggda lokaler hösten 2021.

Vid den rättspsykiatriska enheten i Göteborg har en kompletterande ombyggnad gällande brandskyddet genomförts för att skapa brandceller i de delar som inte omhändertogs i ombyggnationen 2019. Denna åtgärd har medfört att platsantalet ökat och att det finns fler samtalsutrymmen för utredande samtal. Säkerhetshöjande åtgärder har även vidtagits för att förstärka säkerheten i boendemiljön.

Under 2020 har projektering för nya lokaler för den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg pågått. De nya lokalerna måste uppfylla högt ställda krav på säkerhet för såväl intagna som personal. En anpassad vårdmiljö och en arbetsmiljö som fungerar under de mycket speciella omständigheter som råder på en rättspsykiatrisk undersökningsenhet är också viktiga delar. Efter en genomlysning av kostnaderna i samverkan med fastighetsförvaltaren och byggföretaget har Rättsmedicinalverket kunnat gå vidare i processen. Ekonomistyrningsverket har yttrat sig om hyresavtalet och regeringen har lämnat medgivande till att teckna ett 25-årigt hyresavtal. Rättsmedicinalverket har tecknat hyresavtal med Specialfastigheter.

RMV har tecknat hyresavtal för nya lokaler för den rättspsykiatriska enheten i Göteborg.

Övrig återrapportering

Inledning

Pandemin har påverkat Rättsmedicinalverkets arbete 2020. Tidigt under våren skapades strukturer för att följa utvecklingen av smittspridningen och vidta nödvändiga åtgärder. Bland annat uppdaterades kris- och kontinuitetsplaner och riskbedömningar gjordes. Särskilt tidskrävande har arbetet med att säkra tillgången till skyddsutrustning varit. Förhållningssätt för att minska smittspridningen under pandemin har kontinuerligt kommunicerats med chefer och medarbetare.

För att minska risken för smittspridning på arbetet har riskbedömningar genomförts och åtgärder vidtagits. Medarbetare med arbetsuppgifter som kan utföras hemifrån har uppmanats att arbeta hemma och möjlighet har funnits att genomföra digital rådgivning om ergonomi via företagshälsovården. På arbetsplatserna har åtgärder vidtagits för att underlätta möjligheterna att hålla avstånd, till exempel genom rutiner för lunch- och fikarum samt begränsning av antal platser i sammanträdesrum. Vidare har ett flertal smittskyddsrutiner upprättats för att minska risken för spridning av viruset i samband med utförande av olika arbetsuppgifter. För att förebygga smittspridning har även tillgången till handsprit säkerställts.

Genom en undersökning med syfte att utvärdera hur förändringar under pandemin påverkat medarbetarna har Rättsmedicinalverket fått en god grund för att fortsätta att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena under den rådande situationen. Sammantaget bedöms åtgärderna ha bidragit till att förebygga sjukdomsfall och sjukfrånvaro.

Rättsmedicinalverket har i uppdrag att ansvara för internationellt samarbete inom sitt ansvarsområde. Reserestriktioner och svårigheter att träffas fysiskt har begränsat möjligheterna att delta eller anordna internationella konferenser och möten. En del internationella konferenser har dock ägt rum digitalt.

Rättsmedicinalverkets främsta kanal för att samlat sprida information om myndighetens verksamhetsområden är den externa webbplatsen. Under året har arbetet med att anpassa innehållet på webben i enlighet med tillgänglighetsdirektivet pågått och Rättsmedicinalverket uppfyller de flesta av de sammanlagt 50 punkterna i standarden. Rättsmedicinalverket närvarar i två sociala medier, LinkedIn och Facebook. Antalet följare på LinkedIn har ökat från 2 300 till drygt 4 000. Närvaron på LinkedIn syftar främst till att profilera Rättsmedicinalverket som arbetsgivare för potentiella medarbetare. Sedan september finns myndigheten också på Facebook. Genom den ökade närvaron i sociala medier ökar kunskapen om Rättsmedicinalverkets verksamhet bland allmänheten och bidrar med kunskap om våra frågor i det offentliga samtalet. Den snabba ökningen av följare visar att

det finns ett intresse för verksamheten och för Rättsmedicinalverket som arbetsgivare.

Genom att producera en egen podd sprids Rättsmedicinalverkets expertkunskaper till en bredare allmänhet med fördjupning inom flera av myndighetens expertområden på ett populärvetenskapligt sätt. Sedan starten har podden haft sammanlagt 13 600 lyssningar. Under året har även ambitionsnivån höjts avseende att sprida kunskap om myndighetens verksamhet genom redaktionella medier och på så sätt bidra till samhällsdiskussionen.

Forskning

Rättsmedicinalverket har fått ett tydligare forskningsuppdrag genom en ändring i myndighetens instruktion som regeringen beslutade i maj 2020. Rättsmedicinalverket har enligt 2 § i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket att särskilt svara för bland annat utvecklingsarbete, forskning och stöd åt forskning av betydelse för verksamheten.

Rättsmedicinalverket har under lång tid stöttat forskning vid svenska universitet genom samarbetsavtal, centrubildningar samt genom kombinationstjänster och adjungeringar. Samarbetet med universiteten är en förutsättning för att Rättsmedicinalverket ska kunna utveckla sin verksamhet genom långsiktig och högkvalitativ forskning. Medarbetare med hög akademisk forskningskompetens är nödvändigt för att säkerställa ett vetenskapligt förhållningssätt i utförande av uppdraget. Rättsmedicinalverket har totalt 15 medarbetare som i sin tjänst även genomgår forskarutbildning. En medarbetare har disputerat under 2020. Förutom de 15 doktoranderna har Rättsmedicinalverket 15 medarbetare med anknytningar till svenska universitet varav 6 är professorer, 6 är lektorer och ytterligare 3 har adjungering som adjunkt.

Rättsmedicinalverkets forskningspolicy lyfter fram vikten av att ta fram ny kunskap och att sedan omsätta den i verksamheten. Rättsmedicinalverket har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat 47 publikationer i vetenskapliga tidskrifter, varav 20 från avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, 13 från avdelningen för rättsmedicin samt 14 från avdelningen för rättspsykiatri. Forskningsresultat och kunskaper har återförts till verksamheterna i form av ny kunskap, rutiner och metoder. Särskilt kan nämnas den forskning kring aktivering av hjärnans receptorer som direkt har kunnat användas som underlag för klassning av nya missbruksmedel och skapat förutsättningar för ett brett samarbete med Folkhälsomyndigheten och den europeiska myndigheten EMCDDA (European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction).

Ett viktigt forskningsresultat för den rättspsykiatriska utredningsverksamheten är avhandlingen Straffansvar vid atypiska sinnestillstånd, där det kunde visas att rättspsykiatriska undersökningar i mycket ringa omfattning bedömer att psykiskt störda lagöverträdare saknar förmåga till insikt i gärningens innebörd. Detta medför att endast en liten grupp av dessa gärningspersoner bedöms träffas av det absoluta fängelseförbudet.

Vidare har forskning avseende återfall hos sexualförbrytare publicerats. Personer som bedömts ha en allvarlig psykisk störning och begått sexualbrott uppvisade ett liknande återfallsmönster oavsett om de haft en psykosrelaterad störning vid tiden för brottet eller inte. Dessutom visade studien att gruppen sexualförbrytare med allvarlig psykisk störning generellt återföll inom fem till tio år, vilket är en viktig aspekt för riskbedömningar inom denna grupp.

Inom det rättsmedicinska området har medarbetare vid Rättsmedicinalverket bidragit till förbättrad diagnostik av så kallad ketoacidosis (försurningstillstånd) som kan förklara dödsfallet. Inom den rättskemiska och rättsmedicinska området har medarbetare vid Rättsmedicinalverket bidragit till nya rekommendationer för undersökning av förgiftningar.

Statistikförfrågningar

Uppgifter som Rättsmedicinalverket har i verksamheten är av intresse även för externa användare som till exempel forskningshuvudmän, statliga myndigheter och journalister.

Statistiksammanställningar beställs när statistik inte finns tillgänglig på Rättsmedicinalverkets webbplats. Många uppgifter är sekretesskyddade enligt lag och statistiksammanställningar lämnas ut först efter att det har fastställts att uppgifterna inte kan hänföras till någon enskild. Komplexiteten i beställningarna varierar från någon timme till flera dagars handläggning.

Rättsmedicinalverket har i sin verksamhet sekretesskyddade uppgifter och handlingar som ibland begärs ut för forskningsändamål. Vid en sådan begäran görs en särskild prövning utifrån gällande personuppgifts- och sekretessreglering. Begäran av uppgifter eller handlingar för forskningsändamål varierar i komplexitet, vilket påverkar handläggningstiderna.

Under 2020 hanterade Rättsmedicinalverket cirka 80 förfrågningar om statistiksammanställningar och datauttag, vilket är något färre än året innan. Däremot har det kommit ett antal förfrågningar som ur en juridiskt perspektiv varit komplexa, och därför tidskrävande. De flesta förfrågningarna rör rättskemi och i

likhet med tidigare år är det vanligast med frågor rörande förekomst av missbrukssubstanser i rättsmedicinska obduktionsärenden.

Jämställdhetsintegrering

Regeringens övergripande jämställdhetspolitiska mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Rättsmedicinalverket ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Rättsmedicinalverket har under året arbetat med jämställdhetsintegrering utifrån en handlingsplan för 2019–2020. Bland annat har genomgångar gjorts av bedömningar och utlåtanden inom verksamheten för att analysera om det finns osakliga skillnader utifrån kön. Några sådana skillnader har inte kunnat konstateras. I handlingsplanen ingår även kompetenshöjande aktiviteter. Myndigheten har ökat kunskapen och medvetenheten bland medarbetare genom att sprida rapporter om jämställdhetsfrågor samt genom spridning av information från externa seminarier och utbildningar.

Kostnader och intäkter per verksamhetsområde

De totala kostnaderna har ökat med fyra procent eller 22,4 miljoner kronor varav de fördelade myndighetsgemensamma kostnaderna utgör en ökning med 8,7 miljoner kronor (Tabell 31). Inom såväl rättspsykiatri som rättsmedicin utgörs ökningen främst av ökade personalkostnader.

Tabell 31. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde (andel i procent)¹

Verksamhetsområde	2018		2019		2020	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättspsykiatri	207 371	38	224 726	39	240 999	40
Rättsmedicin	202 063	37	206 208	36	215 416	36
Rättskemi	115 460	21	122 216	21	120 407	20
Rättsgenetik	27 806	5	27 372	5	26 100	4
Totalt	552 700	100	580 523	100	602 923	100

¹ Myndighetsgemensamma kostnader, 84 637 tkr år 2020, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna. 2019 uppgick de myndighetsgemensamma kostnaderna till 75 940 tkr.

Rättsmedicinalverket har under 2020 tilldelats utökade anslagsmedel som möjliggjort en högre kostnadsnivå. Som en följd av högre kostnader ökade anslagsintäkterna med 18,9 miljoner kronor (Tabell 32).

Tabell 32. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)¹

Verksamhetsområde	2018		2019		2020	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättspsykiatri	205 989	48	221 946	49	238 599	51
Rättsmedicin	169 066	40	174 683	39	179 293	38
Rättskemi	45 244	11	47 334	11	44 495	9
Rättsgenetik	4 725	1	6 472	1	6 985	1
Totalt	425 024	100	450 436	100	469 373	100

¹ Myndighetsgemensamma anslagsintäkter, 65 344 tkr år 2020, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Intäkterna exklusive anslagsintäkter har ökat 2020 med 1,5 miljoner kronor jämfört med 2019 (Tabell 33). Inom rättsmedicin ökar intäkterna från rättsintyg till följd av att antalet ärenden ökat. Även inom medicinsk åldersbedömning har intäkterna ökat. Ökningen förklaras av att avgifterna för medicinska åldersbedömningar har varit högre under 2020 än tidigare år. Inom rättsgenetik minskar antalet ärenden vilket gett minskade intäkter med 6,4 miljoner kronor. Det beror på att antalet ärenden från Migrationsverket har minskat.

Tabell 33. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)¹

Verksamhetsområde	2018		2019		2020	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättspsykiatri	1 382	1	2 779	2	2 400	2
Rättsmedicin	28 037	23	27 584	21	34 593	26
Rättskemi	67 728	55	80 423	62	81 737	62
Rättsgenetik	25 122	21	19 224	15	12 810	10
Totalt	122 269	100	130 010	100	131 540	100

¹ Myndighetsgemensamma intäkter, 3009 tkr år 2020, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Under 2020 har Rättsmedicinalverket reducerat det ackumulerade överskottet inom uppdragsverksamheten med 2,0 miljoner kronor (Tabell 34). Störst förändringar noteras inom rättsgenetik och rättskemi där rättsgenetiken redovisar ett negativt resultat på 6,2 miljoner kronor och rättskemin redovisar ett positivt resultat på 5,8 miljoner kronor.

Tabell 34. Utfall för RMV:s uppdragsfinansierade resultatområden 2018–2020 (tkr)

Verksamhet	Ack över-/underskott t.o.m. 2018	Över-/underskott 2019	Budgeterade intäkter 2020 ¹	Intäkter 2020	Budgeterade kostnader 2020 ¹	Kostnader 2020	Budgeterat resultat 2020 ¹	Resultat 2020	Utgående ack över-/underskott 2020
Rättsgenetik	7 226	-1 735	21 000	12 753	22 000	18 998	-1 000	-6 245	-754
Rättskemi	4 479	5 600	71 000	79 635	71 000	73 870	0	5 765	15 843
Rättsintyg	1 074	-764	22 000	26 290	22 000	27 296	0	-1 007	-697
Medicinsk åldersbedömning	5 494	-3 178	4 000	4 043	5 000	4 566	-1 000	-523	1 793
Totalt	18 273	-77	118 000	122 721	120 000	124 730	-2 000	-2 010	16 186

¹ Enligt regleringsbrev för 2020.

Inom rättsgenetik har intäkterna under 2020 (som nämnts ovan) blivit lägre än tidigare. I förhållande till budget har intäkterna blivit 8,2 miljoner kronor lägre. Förklaringen till detta är den kraftiga minskningen i ärendeinflödet som bedöms vara en effekt av pandemin. Såväl Migrationsverket som kommuner har beställt färre analyser än normalt. Kostnaderna har bara minskat i begränsad omfattning. Resultatområdet har ett underskott.

Inom rättskemi har intäkterna blivit 8,6 miljoner högre än vad som budgeterats. Detta trots att antalet ärenden från Kriminalvården, sjukvården, socialtjänsten och behandlingshem minskat. Däremot har antalet ärenden från Polismyndigheten ökat, vilket varit en trend de senaste åren. Även kostnaderna har blivit högre än budgeterat. Skillnaden uppgår till nästan 2,9 miljoner kronor och förklaras av ett ökat ärendeinflöde av mer kostnadskrävande analyser. För resultatområdet ökar det ackumulerade överskottet. Inför 2021 har Rättsmedicinalverket sänkt priset på några analyser i syfte att reducera överskotten.

För rättsintyg har såväl intäkter som kostnader blivit högre än vad som budgeterats. Det förklaras delvis av att antalet ärenden blivit fler än vad som förutsågs när budgeten upprättades. Därutöver har vissa kompletteringsärenden från tidigare år fakturerats under 2020. Att fler ärenden handläggs med underlag från FD-läkare påverkar också kostnadsutvecklingen. Resultatområdet har ett ackumulerat underskott.

Vad gäller medicinsk åldersbedömning har intäkterna under 2020 motsvarat vad som budgeterats. Samtidigt har kostnaderna blivit något lägre än vad som budgeterats. Sammantaget har detta inneburit att det negativa resultat som budgeterats för året har reducerats något. Inom resultatområdet finns sedan tidigare år ett ackumulerat överskott som därmed minskat. Under de senaste åren har behovet av medicinska åldersbedömningar minskat samtidigt som behovet av intern verksamhetsutveckling, kunskapsinhämtning och kvalitetssäkring fortsatt är stort och inte påverkas av det minskade antalet ärenden.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	130 000	100 000	110 000	104 000	110 000
- utnyttjad	64 136	59 082	58 525	59 693	62 218
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	21 000	21 000	21 000	20 000	20 000
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- ränteintäkter	0	0	0	0	0
- räntekostnader	2	162	338	300	343
Avgiftsintäkter som disponeras					
- budget i regleringsbrevet	118 000	120 000	108 500	110 000	102 000
- utfall	127 402	127 941	119 910	162 916	103 571
Anslagskredit					
4:1:8 ap.1 Rättsmedicinalverket					
- beviljad i regleringsbrevet	13 658	12 875	12 758	12 540	12 018
- utnyttjad kredit	0	10 675	0	0	0
Anslag					
- anslagssparande 4:1:8 ap.1	3 849	0	11 371	17 782	22 249
Personal under året					
- antalet årsarbetskrafter	469	459	439	428	412
- medelantalet anställda	521	508	483	467	464
Driftkostnader					
Per årsarbetskraft	1 246	1 224	1 219	1 277	1 196
Kapitalförändring					
- balanserad kapitalförändring	18 196	18 273	23 681	10 935	24 405
- årets kapitalförändring	-2 010	-77	-5 407	12 746	-13 470

Resultaträkning

Belopp i tkr	2020	2019
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av anslag (not 1)	469 373	450 436
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 2)	127 402	127 941
Intäkter av bidrag (not 3)	4 115	1 907
Finansiella intäkter (not 4)	23	161
SUMMA	600 913	580 446
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal (not 5)	-419 945	-399 284
Kostnader för lokaler	-72 669	-71 496
Övriga driftskostnader (not 6)	-91 908	-91 248
Finansiella kostnader (not 7)	-12	-192
Avskrivningar och nedskrivningar	-18 388	-18 302
Summa	-602 923	-580 523
VERKSAMHETSUTFALL	-2 010	-77
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 8)	-2 010	-77

Balansräkning

Belopp i tkr	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (not 9)		
Balanserade utgifter för utveckling	2 555	-
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2 140	3 344
	4 695	3 344
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (not 9)		
Förbättringsutgifter på annans fastighet	14 947	21 835
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	43 289	33 697
Pågående nyanläggningar	555	6 243
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	2 570	-
	61 361	61 774
KORTFRISTIGA FORDRINGAR		
Kundfordringar	1 910	2 553
Fordringar hos andra myndigheter (not 10)	16 678	24 069
Övriga kortfristiga fordringar (not 11)	56	541
	18 644	27 163
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda kostnader (not 12)	21 944	21 371
	21 944	21 371
AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Avräkning med statsverket (not 13)	-3 849	11 051
	-3 849	11 051
KASSA OCH BANK		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (not 14)	71 402	39 404
Kassa och bank	35	35
	71 437	39 439
SUMMA TILLGÅNGAR	174 231	164 142

Balansräkning forts. Belopp i tkr	2020-12-31	2019-12-31
KAPITAL OCH SKULDER		
MYNDIGHETSKAPITAL (not 15)		
Statskapital	525	525
Balanserad kapitalförändring (not 16)	18 196	18 273
Kapitalförändring enligt resultaträkningen (not 8)	-2 010	-77
	16 712	18 722
AVSÄTTNINGAR (not 17)		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 361	1 880
Övriga avsättningar	5 689	5 072
	7 050	6 951
SKULDER M.M.		
Lån i Riksgäldskontoret (not 18)	64 136	59 082
Kortfristiga skulder till andra myndigheter (not 19)	12 166	11 437
Leverantörsskulder	13 586	14 541
Övriga kortfristiga skulder (not 20)	6 665	6 584
	96 553	91 643
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna kostnader (not 21)	51 287	44 700
Oförbrukade bidrag (not 22)	2 628	2 051
Övriga förutbetalda intäkter	-	75
	53 916	46 826
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	174 231	164 142

Ansvarsförbindelser:

Statliga garantier för lån och krediter – inga

Övriga ansvarsförbindelser – inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag Belopp i tkr							
Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Nettoutgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet 1:8 Rättsmedicinalverket (Ramanslag)							
ap.1 Rättsmedicinalverket	-10 675	484 273	-	-	473 598	-469 748	3 849

Finansiella villkor

Myndigheten disponerar ett anslagssparande på 3 procent och har en anslagskredit om 13 658 tkr enligt regleringsbrev.

Tilläggsupplysningar

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Rättsmedicinalverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s föreskrifter och allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Brytdag enligt föreskrifterna till 10 § förordning (2000:606) är 2021-01-05.

I den finansiella redovisningen är beloppen avrundade till närmaste hela tusental kronor vilket kan medföra vissa summeringsdifferenser.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avser Rättsmedicinalverket en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, t.ex. tekniska anläggningar, maskiner, inventarier och transportmedel. Tillgångens anskaffningsvärde ska uppgå till ett belopp av 23 tkr och ha en ekonomisk livslängd på minst tre år. För rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 100 tkr. För balanserade utgifter för utveckling ska anskaffningsvärdet uppgå till 300 tkr.

I anskaffningsvärdet ingår kostnader för installation, transporter, tull och motsvarande. Tillämpad princip innebär att ett objekt som understiger det fastställda beloppet, men tillhör en fungerande enhet, läggs ihop med övriga objekt och betraktas som en tillgång. För inköp av möbler och inredning ska totalt belopp per inköpstillfälle överstiga 100 tkr, om varje objekt var för sig understiger 23 tkr, för att klassas som tillgång.

De olika tillgångarnas ekonomiska livslängd är klassade enligt följande:

Anläggningsgrupp	Avskrivningstid, år
Balanserade utgifter för utveckling	3–5
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3–5
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–20
Maskiner och andra tekniska anläggningar	3–10
Datorer och kringutrustning	3–5
Transportmedel	3–10
Övriga inventarier	3–20
Konst	Ej avskrivning

Rättsmedicinalverket har undantagit vissa typer av tillgångar från tillgångsredovisning. Det gäller inventarier som utsätts för hårt slitage och bedöms ha en livslängd understigande tre år såsom datorer, mobiltelefoner, arbetsstolar samt möbler till rättspsykiatriens vårdavdelningar.

Rättsmedicinalverket tillämpar planenlig linjär avskrivning.

Ändrade redovisningsprinciper

Redovisningsprincipen för upptag av lån för anläggningstillgångar har ändrats i enlighet med ESV:s anvisningar.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp de förväntas inflyta med. Skulder har värderats till nominellt belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2020 var 5,4 procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden vilket är en ökning i jämförelse med 2019. För samtliga ålderskategorier har den totala sjukfrånvaron ökat från föregående år. En anledning till den ökade sjukfrånvaron bedöms vara pandemin, som medfört att medarbetare som sjukanmält sig vid symptom, i regel stannat hemma fler dagar jämfört med tidigare år. Andelen långtidssjukfrånvaro i förhållande till total sjukfrånvaro har minskat vilket innebär att det är främst korttidssjukfrånvaron som ökat. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män, även om skillnaden minskat.

Sjukfrånvaro från sammanlagd ordinarie arbetstid (procent)

	2018	2019	2020
Total sjukfrånvaro	5,1	4,6	5,4
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro	59,1	58,9	45,7
Kvinnor	5,6	5,0	5,5
Män	4,1	3,8	5,2
Anställda yngre än 30 år	2,8	1,6	3,9
Anställda 30-49 år	4,9	4,2	5,0
Anställda 50 år och äldre	5,8	5,7	6,3

Redovisning av anställdas sjukfrånvaro enligt 7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Ersättningar och andra förmåner

Råds- och styrelseuppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Ledande befattningshavare	Utbetald ersättning i kronor
Lars Werkström, GD, inga andra uppdrag	1 313 785

Insynsråd	Utbetald ersättning i kronor
Lisbeth Johansson, Inga andra uppdrag	1 500
Mikael Cederbratt	0
Sanne Lennström Ledamot i Allmänna reklamationsnämndens insynsråd Ersättare i Valprövningsnämnden Ledamot i Utredningen för grundlagsskadestånd (avslutad 2020)	0
Catarina Barketorp Ersättare för ordf. i Nämnden för prövning av oredlighet i forskning Ersättare i Åklagarmyndighetens tjänsteförslagsråd Ledamot i disciplinnämnden vidSveriges lantbruksuniversitet	6 000
Måns Rosén, Inga andra uppdrag	6 000
Stefan Einhorn Ledamot i Kommittén för teknologisk innovation och etik	6 000
Lina Nordquist, Inga andra uppdrag	3 000
Hanna Karlström, Inga andra uppdrag	3 000
Carina Ödebrink Ledamot i Kriminalvårdens insynsråd	3 000
Mikael Damsgaard, Inga andra uppdrag	4 500

Noter

Belopp i tkr

Not 1. Intäkter av anslag	2020	2019
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	469 373	450 436
Nettoutgifter enligt anslagsredovisningen	469 748	-451 215
Skillnad	-376	-779

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och nettoutgifter i anslagsredovisningen förklaras av anslagsavräkning av uttagna semesterdagar intjänade t.o.m. 2008 enligt övergångsbestämmelsen till anslagsförordningen (2011:223).

Belopp i tkr

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2020	2019
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen		
Konsulttjänster	4 047	4 735
Utbildning och konferenser	297	1 909
Uthyrning lokaler och utrustning	117	63
	4 461	6 707
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Rättskemi	79 635	78 187
Rättsintyg	26 290	21 432
Rättsgenetik	12 753	19 155
Medicinsk åldersbedömning	4 043	2 146
	122 721	120 920
Övriga intäkter		
Reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar	108	59
Icke statliga medel enligt 6 kap. 1 § Kapitalförsörjningsförordningen	1	4
Övriga intäkter	111	253
	221	315
Summa	127 402	127 941

Belopp i tkr

Not 3. Intäkter av bidrag	2020	2019
Statliga myndigheter	3 193	790
Sveriges kommuner och regioner (SKR)	922	1 117
Summa	4 115	1 907

Av bidrag från statliga myndigheter avser 2 806 tkr ersättning för höga sjuklönekostnader från Försäkringskassan.

Belopp i tkr

Not 4. Finansiella intäkter	2020	2019
Riksgäldskontoret – ränta på avistalån	3	153
SPV - ränteintäkter	12	-
Ränteintäkter på kundordringar	8	8
Summa	23	161

Posten Ränteintäkter på kundfordringar benämndes Övriga ränteintäkter i årsredovisningen 2019.

Belopp i tkr

Not 5. Kostnader för personal	2020	2019
Lönekostnader anställda	268 664	258 513
Lönekostnader ej anställda	49	32
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	146 426	133 405
Övriga kostnader för personal	4 806	7 335
Summa	419 945	399 284

Lönekostnader för anställda har ökat med 10,2 mnkr eller knappt 4 procent, vilket delvis förklaras av att årsarbetskrafterna har ökat ökat med 2,2 procent. Kostnader för arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal har ökat med knappt 10 procent vilket till största delen förklaras av kraftigt höjda pensionspremier.

Belopp i tkr

Not 6. Övriga driftskostnader	2020	2019
Inköp av tjänster	53 257	52 422
Inköp av varor	36 345	33 115
Resekostnader	2 107	5 448
Övriga driftskostnader	200	262
Summa	91 908	91 248

Driftskostnaderna har ökat med knappt 1 procent. Resekostnader har minskat med mer än 50 procent till följd av pandemin. Inköp av varor har ökat med 10 procent vilket förklaras av att inköpen av datorer och kringutrustning ökat med 3,2 mnkr och inköp av arbetskläder och skyddsutrustning har ökat med 1,3 mnkr.

Belopp i tkr

Not 7. Finansiella kostnader	2020	2019
Räntekonto i Riksgäldskontoret	2	162
Räntekostnader SPV	7	21
Övriga finansiella kostnader	3	9
Summa	12	192

I årsredovisningen 2019 ingick posten Räntekostnader SPV som en del i posten Övriga finansiella kostnader.

Belopp i tkr

Not 8. Årets kapitalförändring	2020	2019
Årets resultat Rättsgenetik	-6 245	-1 735
Årets resultat Rättskemi	5 765	5 600
Årets resultat Rättsintyg	-1 007	-764
Årets resultat Medicinsk åldersbedömning	-523	-3 178
Summa	-2 010	-77

Belopp i tkr

Not 9. Anläggningstillgångar	2020-12-31	2019-12-31
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Balanserade utgifter för utveckling		
Anskaffning IB	-	-
Årets anskaffning	2 555	-
Anskaffningsvärde UB	2 555	-
Bokfört värde	2 555	-
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Anskaffning IB	11 104	11 347
Årets anskaffning	-	352
Utrangering	-	-595
Anskaffningsvärde UB	11 104	11 104
Avskrivningar IB	-7 760	-7 242
Årets avskrivningar	-1 204	-1 113
Utrangering	-	595
Avskrivningar UB	-8 964	-7 760
Bokfört värde	2 140	3 344

Forts. Not 9.	2020-12-31	2019-12-31
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffning IB	57 121	54 360
Årets anskaffning	2 776	2 761
Omklassificering till maskiner, inventarier, installationer m.m.	-5 914	-
Anskaffningsvärde UB	53 984	57 121
Avskrivningar IB	-35 287	-31 674
Årets avskrivningar	-3 750	-3 612
Avskrivningar UB	-39 037	-35 287
Bokfört värde	14 947	21 835
Maskiner, inventarier, installationer m m		
Anskaffning IB	147 499	147 067
Årets anskaffning	10 870	12 996
Årets överföring från pågående nyanläggningar	6 243	-
Omklassificering från förbättringsutgifter på annans fastighet	5 914	-
Utrangering	-13 061	-12 565
Anskaffningsvärde UB	157 464	147 499
Avskrivningar IB	-113 802	-112 450
Årets avskrivningar	-13 434	-13 578
Utrangering	13 061	12 226
Avskrivningar UB	-114 176	-113 802
Bokfört värde	43 289	33 697
Pågående nyanläggningar		
Anskaffning IB	6 243	293
Årets anskaffning	555	5 950
Årets överföring till maskiner, inventarier, installationer m.m.	-6 243	-
Anskaffningsvärde UB	555	6 243
Bokfört värde	555	6 243
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar		
Anskaffning IB	-	-
Årets anskaffning	2 570	-
Årets överföring	-	-
Anskaffningsvärde UB	2 570	-
Bokfört värde	2 570	-

Försäljningar av materiella anläggningstillgångar har gjorts till ett värde av 108 tkr och har resulterat i reavinster om 108 tkr.

Belopp i tkr

Not 10. Fordringar hos andra myndigheter	2020-12-31	2019-12-31
Kundfordringar	10 735	17 459
Momsfordringar	5 692	6 609
Övriga statliga fordringar	251	-
Summa	16 678	24 069

Belopp i tkr

Not 11. Övriga kortfristiga fordringar	2020-12-31	2019-12-31
Fordringar hos anställda	56	19
Fordringar hos leverantörer	-	522
Summa	56	541

Belopp i tkr

Not 12. Förutbetalda kostnader	2020-12-31	2019-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	16 069	16 021
Förutbetalda kostnader avseende serviceavtal och licenser	5 080	5 150
Övriga förutbetalda kostnader	795	200
Summa	21 944	21 371

Belopp i tkr

Not 13. Avräkning med statsverket	2020-12-31	2019-12-31
ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	10 675	-11 371
Redovisat mot anslag 04:01:008 Rättsmedicinalverket	469 748	451 215
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-484 273	-429 169
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 849	10 675
FORDRAN AVSEENDE SEMESTERLÖNESKULD SOM INTE HAR REDOVISATS MOT ANSLAG		
Ingående balans	376	1 155
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-376	-779
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	376
Summa	-3 849	11 051

Belopp i tkr

Not 14. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2020-12-31	2019-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	71 402	39 404
Beviljad kredit	21 000	21 000

Krediterna har inte utnyttjats under året.

Belopp i tkr

Not 15. Specifikation av myndighetskapitalet				
	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2019	525	18 273	-77	18 722
Ingående balans 2020	525	18 273	-77	18 722
Föreg. års kapitalförändring	-	-77	77	0
Årets kapitalförändring	-	-	-2 010	-2 010
Summa årets förändring	-	-77	-1 933	-2 010
Utgående balans 2020	525	18 196	-2 010	16 712

Belopp i tkr

Not 16. Balanserad kapitalförändring	2020-12-31	2019-12-31
Akkumulerat resultat tom föregående räkenskapsår Rättsgenetik	5 491	7 226
Akkumulerat resultat tom föregående räkenskapsår Rättskemi	10 079	4 479
Akkumulerat resultat tom föregående räkenskapsår Rättsintyg	310	1 074
Akkumulerat resultat tom föregående räkenskapsår Medicinsk åldersbedömning	2 316	5 494
Summa	18 196	18 273

Belopp i tkr

Not 17. Avsättningar	2020-12-31	2019-12-31
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående balans	1 880	844
Årets pensionskostnad	148	1 405
Årets pensionsutbetalningar	-667	-369
Utgående balans	1 361	1 880
Övriga avsättningar		
<i>Lokalt omställningsarbete</i>		
Ingående balans	5 072	4 411
Avsatt under året	798	773
Utbetalat under året	-181	-112
Utgående balans	5 689	5 072
Summa	7 050	6 951

Bedömning görs att 900 tkr kommer att förbrukas under kommande räkenskapsår.

Belopp i tkr

Not 18. Lån i Riksgäldskontoret	2020-12-31	2019-12-31
Ingående balans	59 082	58 525
Under året nyupptagna lån	25 761	18 359
Årets amorteringar	-20 706	-17 803
Summa	64 136	59 082
Av regeringen beviljad låneram	130 000	100 000

Belopp i tkr

Not 19. Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2020-12-31	2019-12-31
Skatteverket, arbetsgivaravgifter	6 853	6 593
Leverantörsskulder mm till andra myndigheter	4 626	4 096
Skatteverket, moms-skuld	686	748
Summa	12 166	11 437

Belopp i tkr

Not 20. Övriga kortfristiga skulder	2020-12-31	2019-12-31
Innehållen skatt för egen personal	6 664	6 456
Övriga kortfristiga skulder	-	128
Summa	6 664	6 584

Belopp i tkr

Not 21. Upplupna kostnader	2020-12-31	2019-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inkl sociala avgifter	33 851	30 223
Upplupen löneskuld inkl sociala avgifter	15 063	12 536
Övriga upplupna kostnader	2 373	1 941
Summa	51 287	44 700

Ökningen förklaras av att semesterlöneskulden har ökat med drygt 3 mnkr vilket kan vara en effekt av minskat semesteruttag på grund av pandemin. Även skuld för jour och beredskap har ökat. En del av ökningen förklaras av att pensionskostnaderna har ökat.

Belopp i tkr

Not 22. Oförbrukade bidrag	2020-12-31	2019-12-31
Utomstatliga	2 628	2 051
Summa	2 628	2 051

Det oförbrukade bidraget består av medel från Sveriges kommuner och regioner (SKR) för ett samarbete gällande vävnadsdonation.

Tabell- och figurförteckningar

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ämnesområde	9
Tabell 2. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden samt antal analyserade prov per ämnesområde och ärendetyp	10
Tabell 3. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden	10
Tabell 4. Kostnad per ärende i kronor	11
Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden	12
Tabell 6. Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män	13
Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden	14
Tabell 8. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män	15
Tabell 9. Kostnad ¹ per ärende kronor	15
Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar	18
Tabell 11. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för expedierade rättsmedicinska obduktioner per enhet	21
Tabell 12. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för expedierade rättsmedicinska obduktioner, fördelat på kvinnor och män	21
Tabell 13. Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden	23
Tabell 14. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för kroppsundersökningar och yttranden, fördelat på anställda respektive FD-läkare	24
Tabell 15. Handläggningstid, antal dagar i genomsnitt och i median, för kroppsundersökningar och yttranden, fördelat på kvinnor och män	24
Tabell 16. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider	25
Tabell 17. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden	26
Tabell 18. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål	26
Tabell 19. Fördelning av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i ärenden om uppehållstillstånd	27
Tabell 20. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden, antal dagar i genomsnitt och i median	28
Tabell 21. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål, antal dagar i genomsnitt och i median	28
Tabell 22. Kostnad per ärende i kronor	30
Tabell 23. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar (RPU)	33
Tabell 24. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar där lagstadsade	

tidsgränser har överskridits samt antal och andel (%) fall med anstånd	34
Tabell 25. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med förfrågningar från domstolarna	36
Tabell 26. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden	37
Tabell 27. Antal expedierade § 7-intyg, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, samt uppdelat på ordinära § 7-intyg och § 7-intyg vård	39
Tabell 28. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider	41
Tabell 29. Kostnad per ärende i kronor	41
Tabell 30. Antal rapporter om hot- och våldsincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna	44
Tabell 31. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde (andel i procent) ¹	51
Tabell 32. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent) ¹	51
Tabell 33. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent) ¹	52
Tabell 34. Utfall för RMV:s uppdragsfinansierade resultatområden 2018–2020 (tkr)	52

Figurförteckning

Figur 1. Antal inkomna ärenden från Polismyndigheten	13
Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner	17
Figur 3. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män	18
Figur 4. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner	19
Figur 5. Dödssätt – andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män	20
Figur 6. Antal expedierade rättsintyg – kroppsundersökningar samt yttranden utförda på gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor, män och okänt	23
Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader	30
Figur 8. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på män och kvinnor	33
Figur 9. Antal expedierade § 7-intyg, andel § 7-intyg med förslag om RPU samt andel RPU:er där den undersökta personen bedömdes ha en APS vid gärningen, 2011–2020	40

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 19 februari 2021

Lars Werkström

GENERALDIREKTÖR